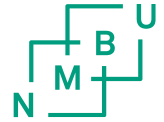

Tapssituasjon i Nordland – Flokkstrukturens betydning

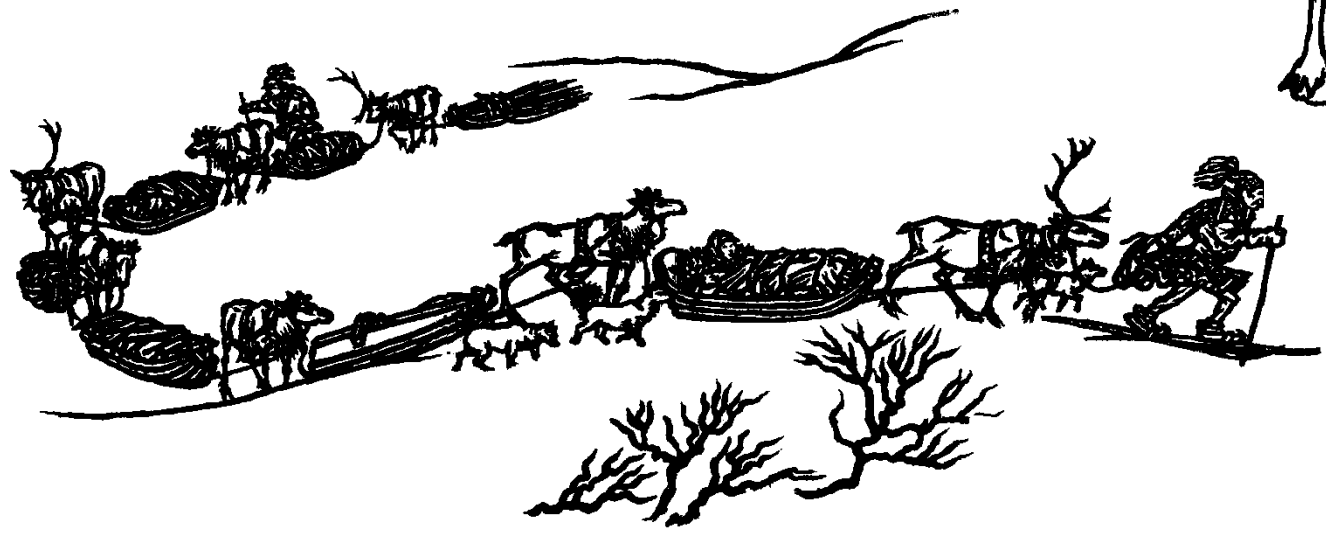
Øystein Holand

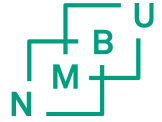

Skal innom

1. *Flokksammensetning - et tilbakeblikk*
2. *1960 - 1970-tallet: Et hamskifte*
3. *1970 – 1980: Flokkstrukturering - utprøving og seinere etterprøving*
4. *Slutten av 1900-tallet: Gradvis forverra produksjonsvilkår*
5. *Fôring*
6. *Situasjonen i Nordland*

Flokkstørrelse og flokksammensetning – avhengig av behov

Perspektiv

LAPPARNA OCH DERAS LAND
SKILDNINGAR OCH STUDIER
UTGIVNA AV HJALMAR LUNDBOHRN

VII.

VÄSTERBOTTENS- LAPPARNA

under förra hälften av 1800-talet

ETNOGRAFISKA STUDIER

AV

SIGRID DRAKE

STOCKHOLM
WAHLSTRÖM & WIDSTRAND
(i distribution)

II. Hjordens storlek och sammansättning.

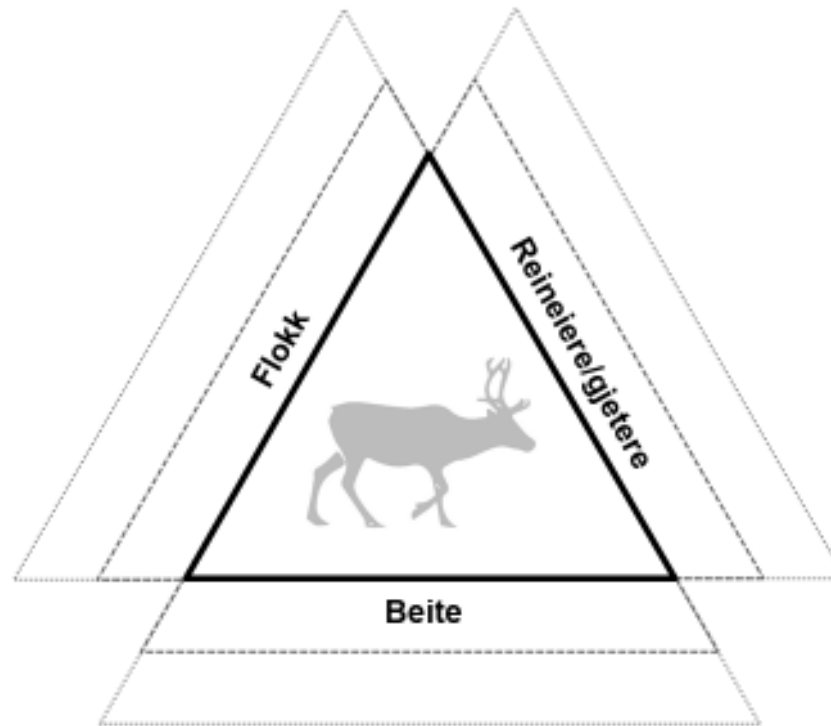
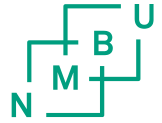
A. Storlek.

Lappens rikedom beräknas huvudsakligast efter hjordens storlek, antingen efter det absoluta antalet renar eller efter antalet vajor i hjorden. Detta senare torde vara det säkraste beräkningssättet, härpå grundar sig nämligen hjordens årliga tillväxt.

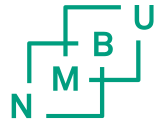
B. Antalet tjurar, oxar och kor i hjorden.

Måttlig hjord: 130 kor, 40 oxar och dessutom en hop tjurar (R. L. 249). 10 eller flera tjurar för 100 kor; ville ej ha många tjurar, emedan de stinga varandra och kalvar; fordom, då det ej vallades, voro de mera elaka (D. Å. 164). En rentjur på omkring 15 vajor; får ej vara många vajor, då mattas rentjuren (D. Å. 189).

Flokkens størrelse og sammensetning er dynamisk

1960-tallet - ei ny tid i emning

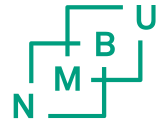
Kalvetap og avkastning i reindriften

Av veterinær *Sven Skjenneberg*.

Det praktiske mål for reinforskningen er å øke avkastningen av reindriftnæringen. Jeg skal her peke på noen problemer som er så iøynefallende at de har krav på å bli utredet snarest.

I alle husdyrnæringer vil det være en eller flere minimumsfaktorer som setter en grense for lønnsomheten. I reindriften er vinterbeitene en slik faktor, og den er også som oftest svært uberegnelig. Det er dessverre ikke lang tid mellom hver gang det berettes om store tap på vinterbeitene. Mens man for vanlige husdyr, som

I reindriften må man regne med en viss tapsprosent av dyr, først og fremst av kalver. De har to kritiske perioder, nemlig tiden like etter fødselen samt den påfølgende vinter. Det å berge kalvene gjennom deres første vinter er noe av et hovedproblem i reindriften. Lønnsomheten står og faller med dette.

Skuncke (1964):

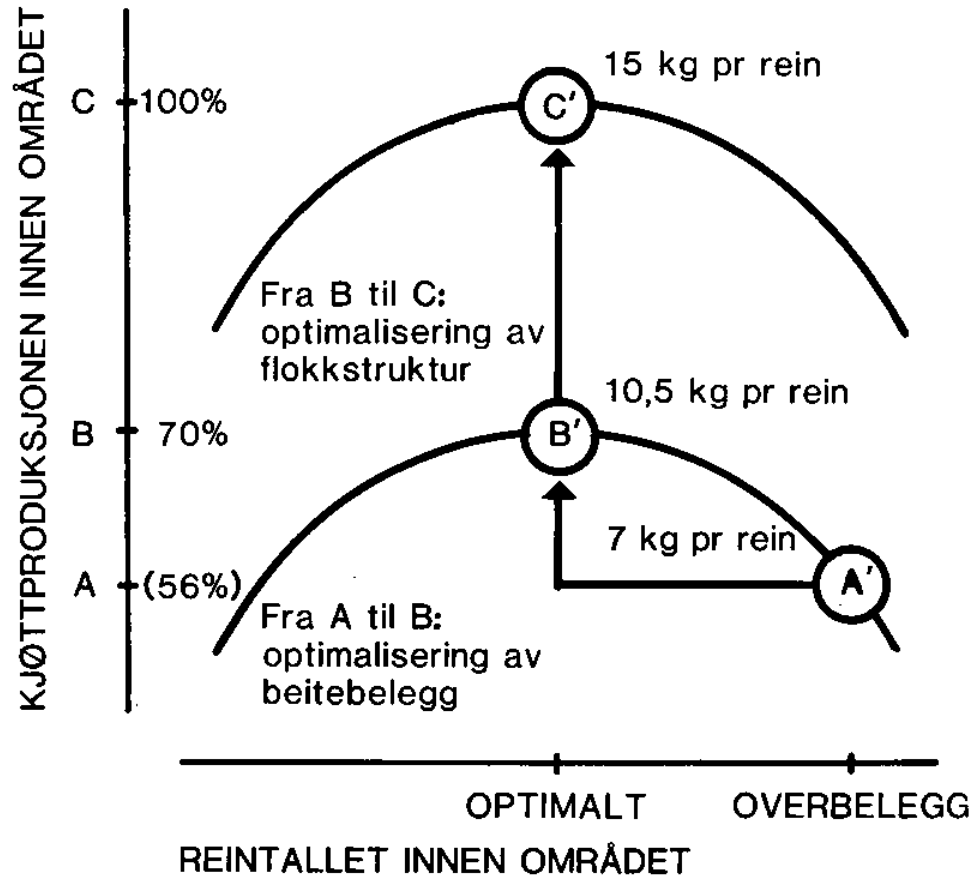
”Relativt stor procent kalvar, vilka ju har största dödeligheten i en renpopulation, bör sålunda slaktas, om antalet slaktdjur skall bli högt. Köttutfallet i kg blir däremot inte i motsvarande grad höjt.”

Skjenneberg & Slagsvold (1968):

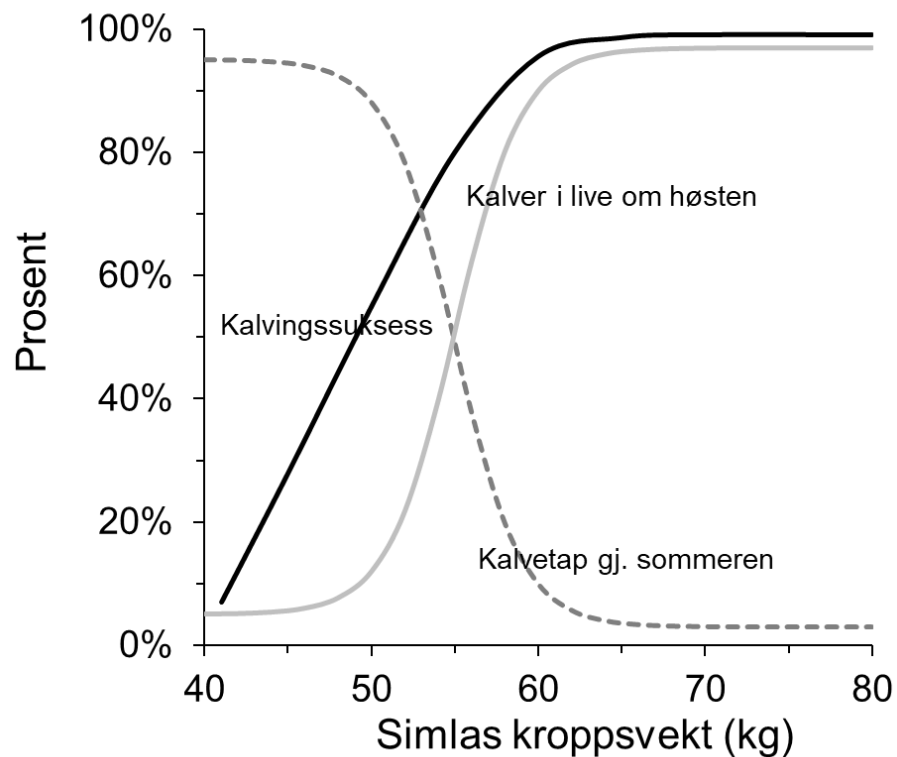
”Etter 6 års forsøk (i Lødingen) viser det seg at bruken av velvoksne 11/2-års bukker som avlsdyr gir normal drektighetsprosent.”

”Kalvene har størst vekstintensitet og er følgelig de som kan nytte beiteproduksjonen best. Lønnsomheten ved å basere reindriften på slakt av kalv fremheves av mange, både forskere og praktiske reindriftsfolk.”

1970-1980-tallet: Kjøttproduksjon i fokus

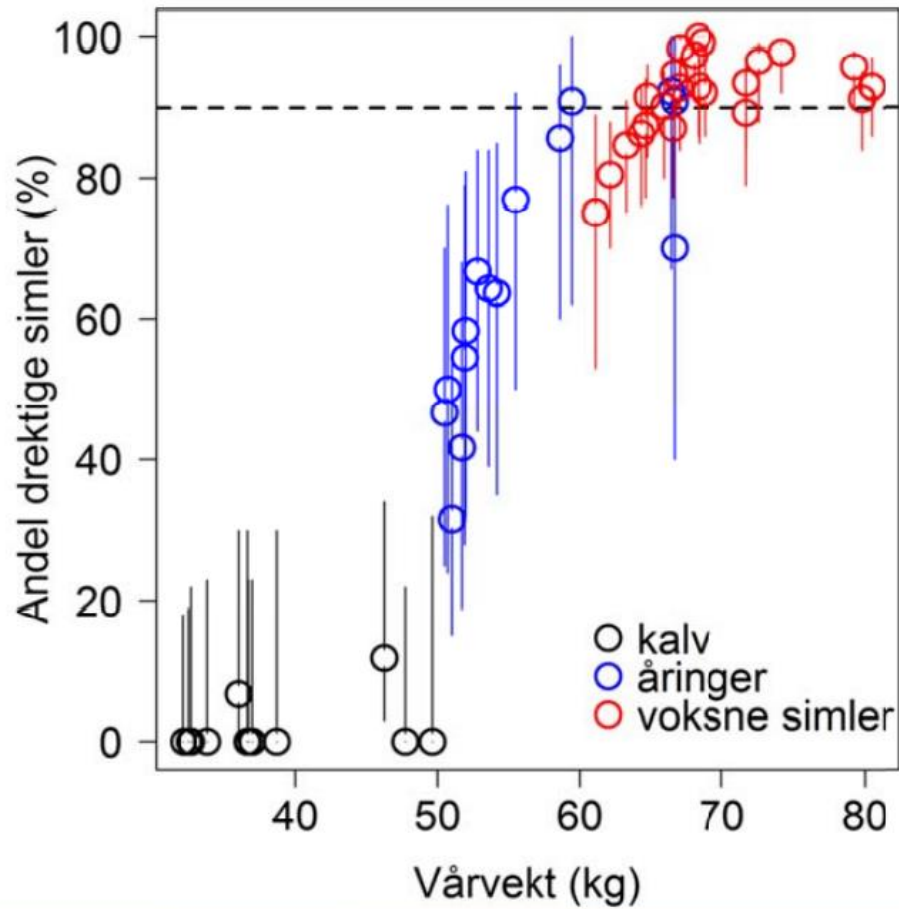
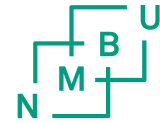

Simlas vekt i fokus

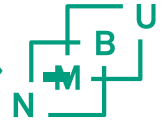
(Lenvik 1989)

Et apropos

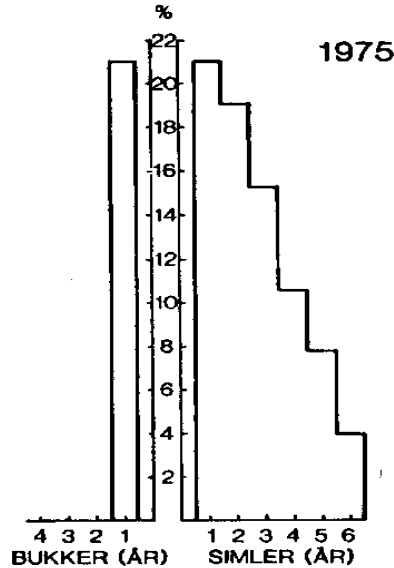
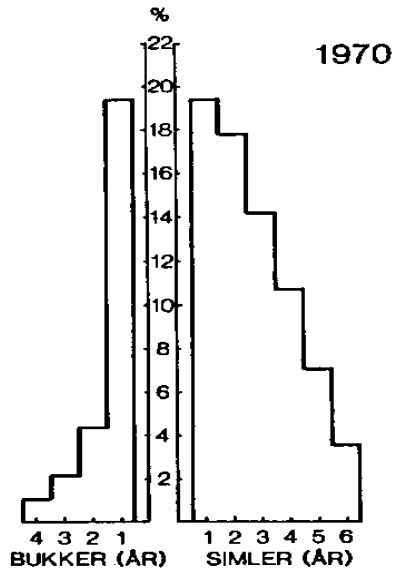

Tveraa et al. 2013

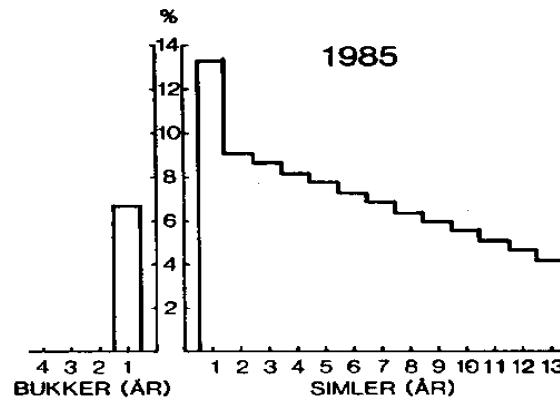
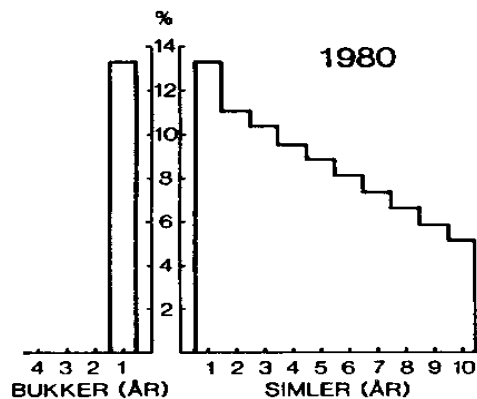
Flokksammensetninga i «Riasten»

1970 - 1985

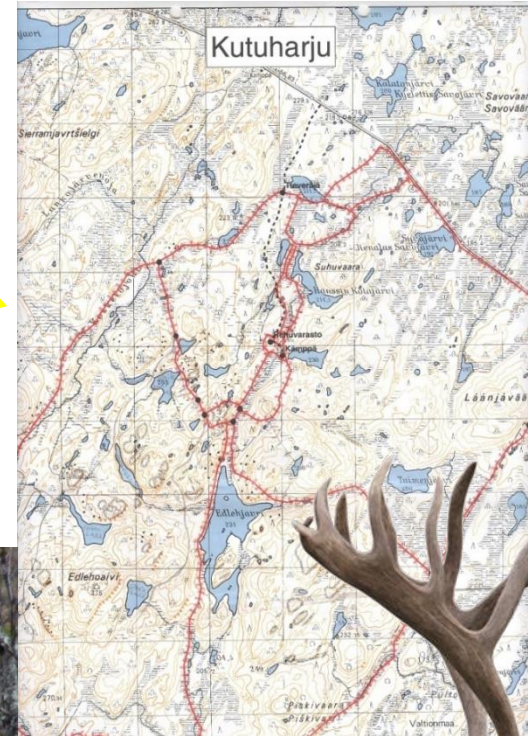
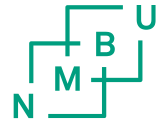

Forutsetter kontroll med miljøet, spesielt predasjonsstrykket

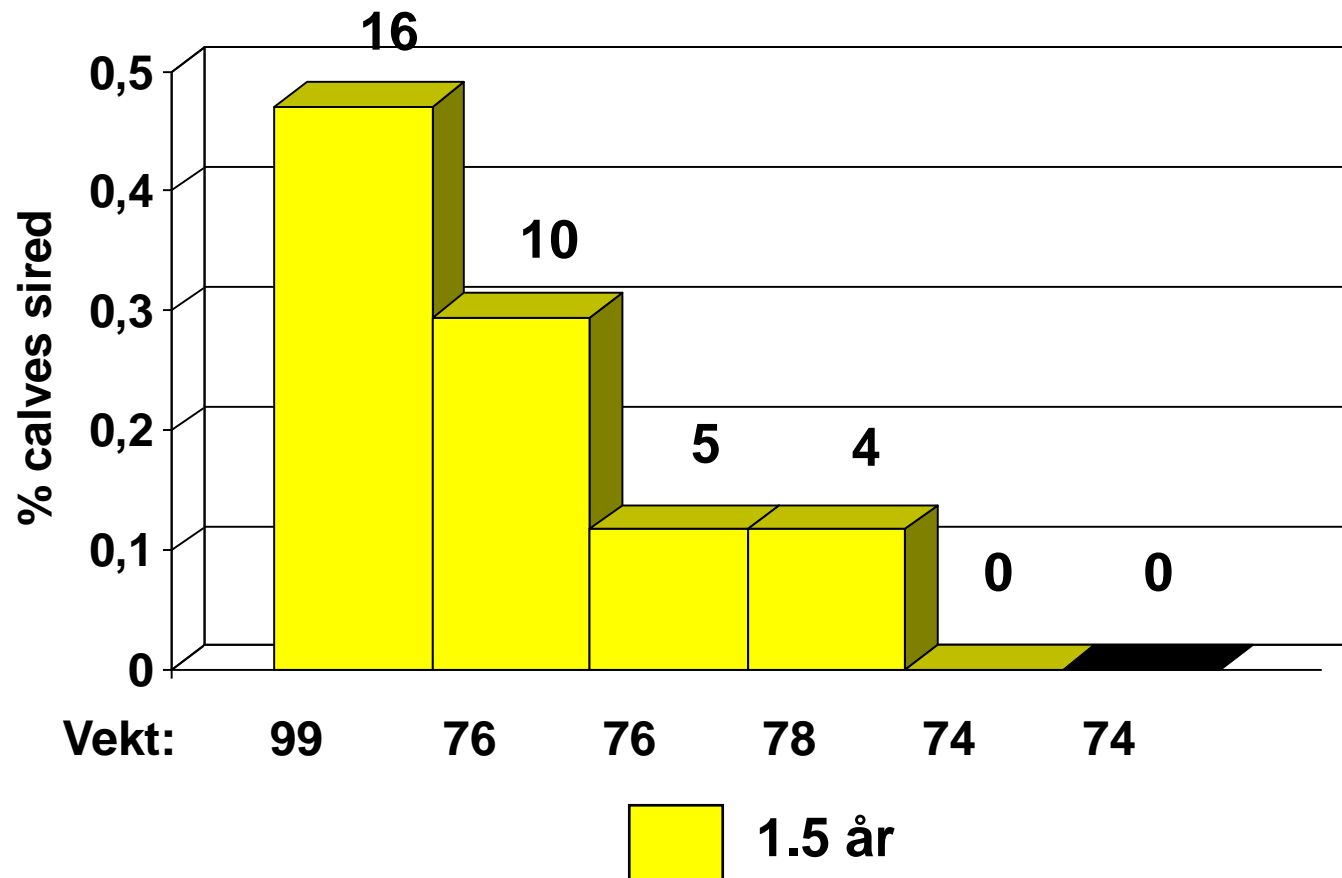
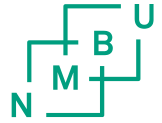

(Lenvik 1988)

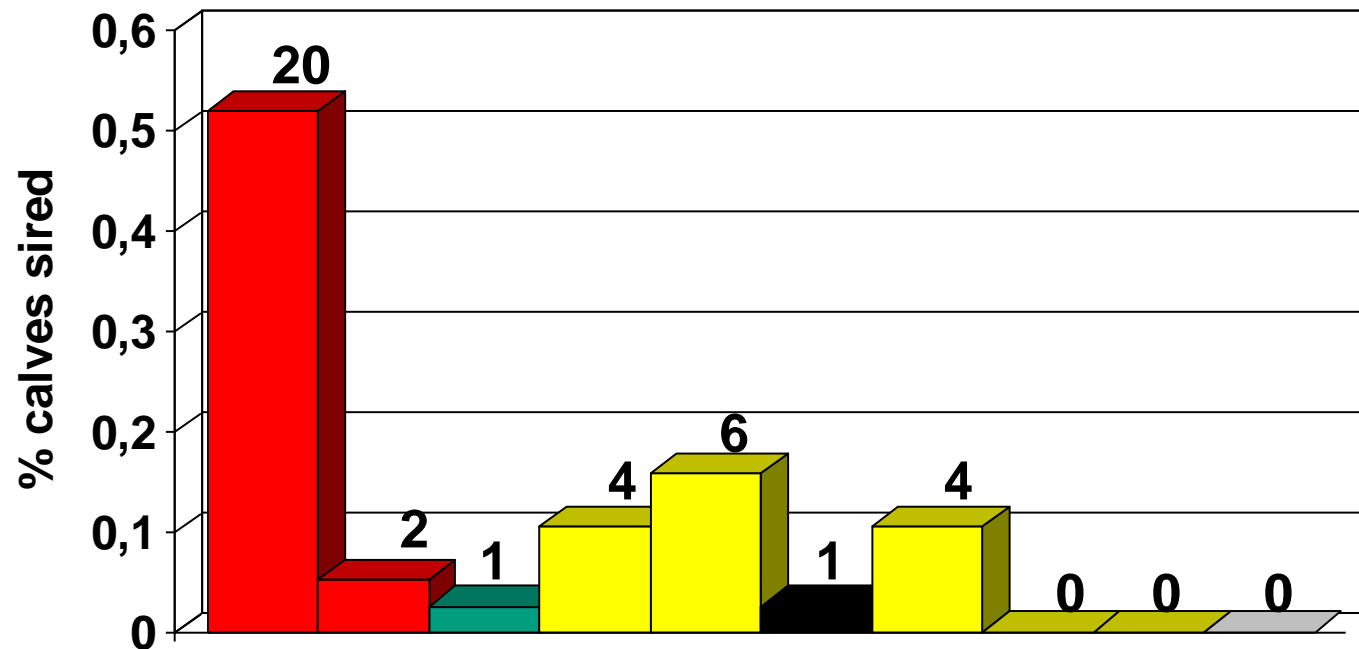
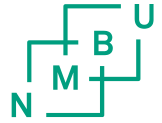
Ka med bukken? Kutuharju forsøksflokk

Stor variasjon i suksess blant unge bukker (Laulovara 1996)

Det samme i blanda bukkestruktur (Sinioivi 1997)

Vekt: 139 122 124 115 97 97 85 88 89 59-66

5.5 år

2.5 år

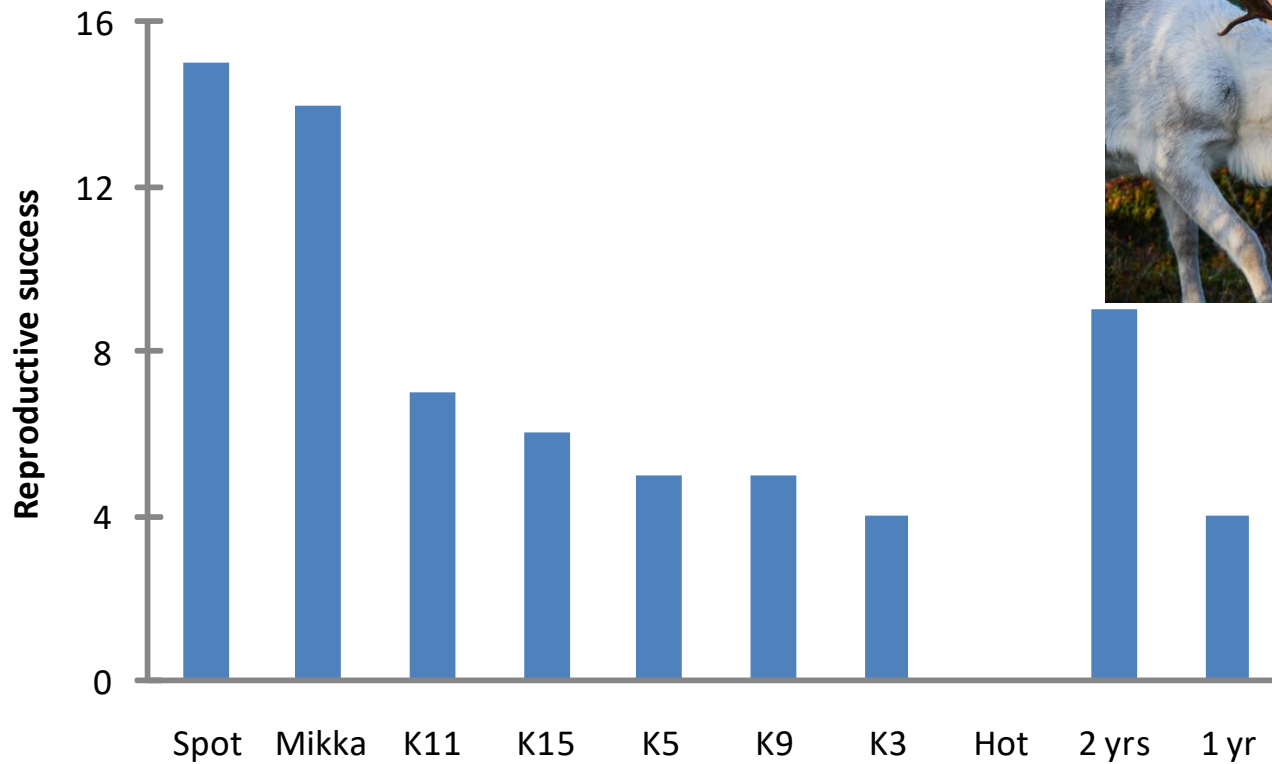
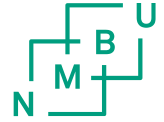
1.5 år

(Røed et al. 2002)

Et kort «blikk» på brunsten 2012, «Spot»^{BU} sjef - utfordra av «Hot» - Mika tar over

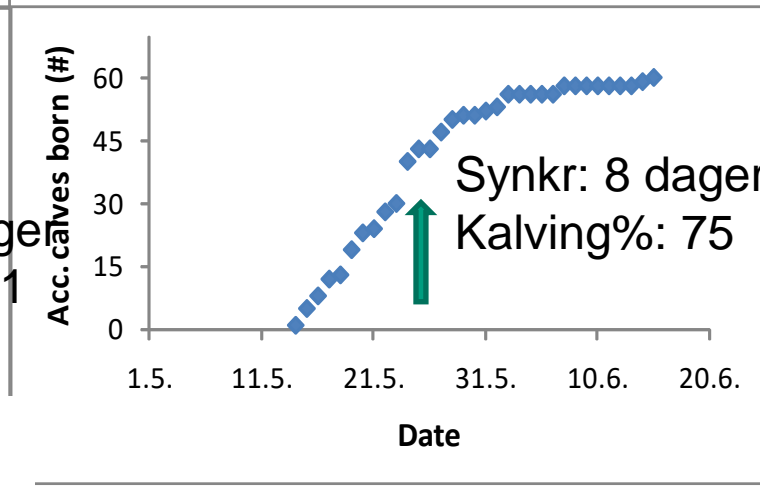
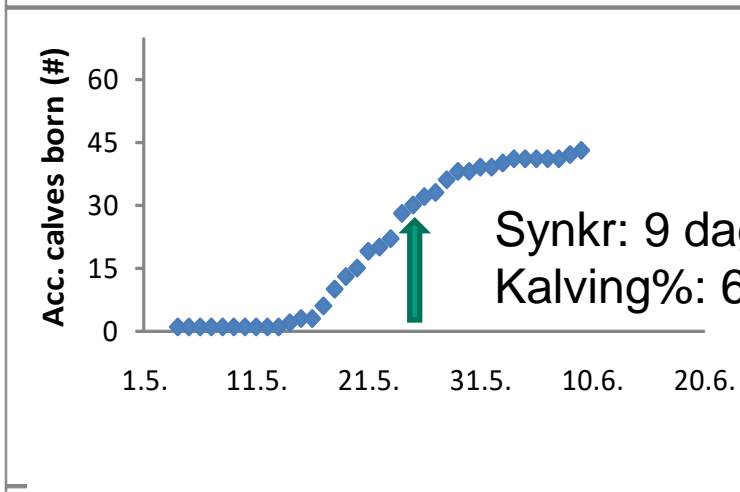
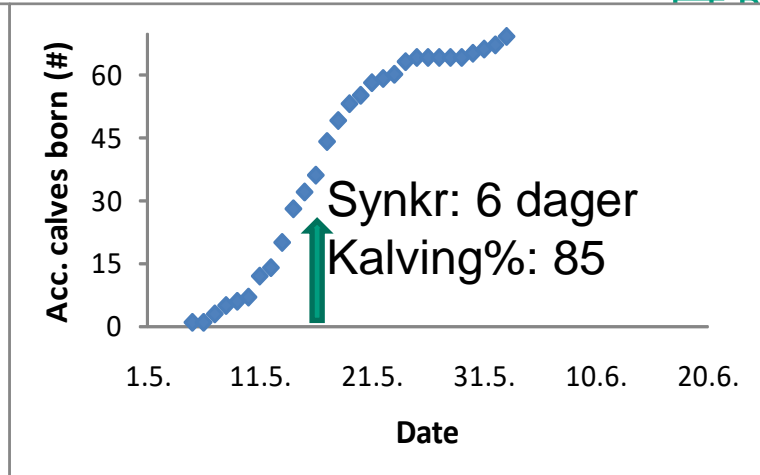
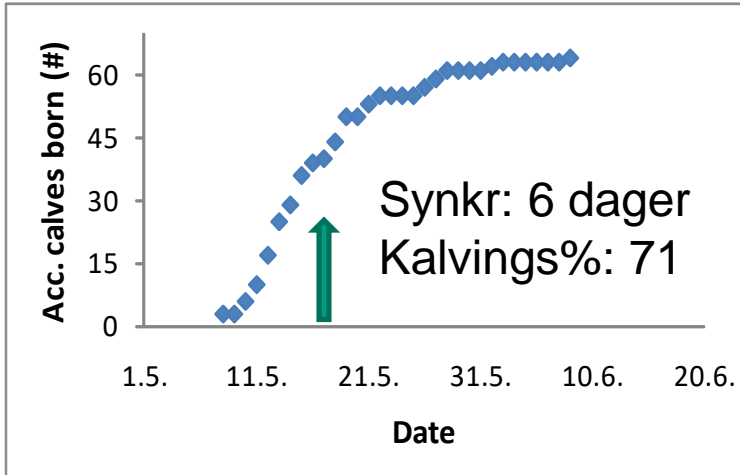
Bukkenes suksess

(Holand et al. 2013)

Rundt 5% bukk

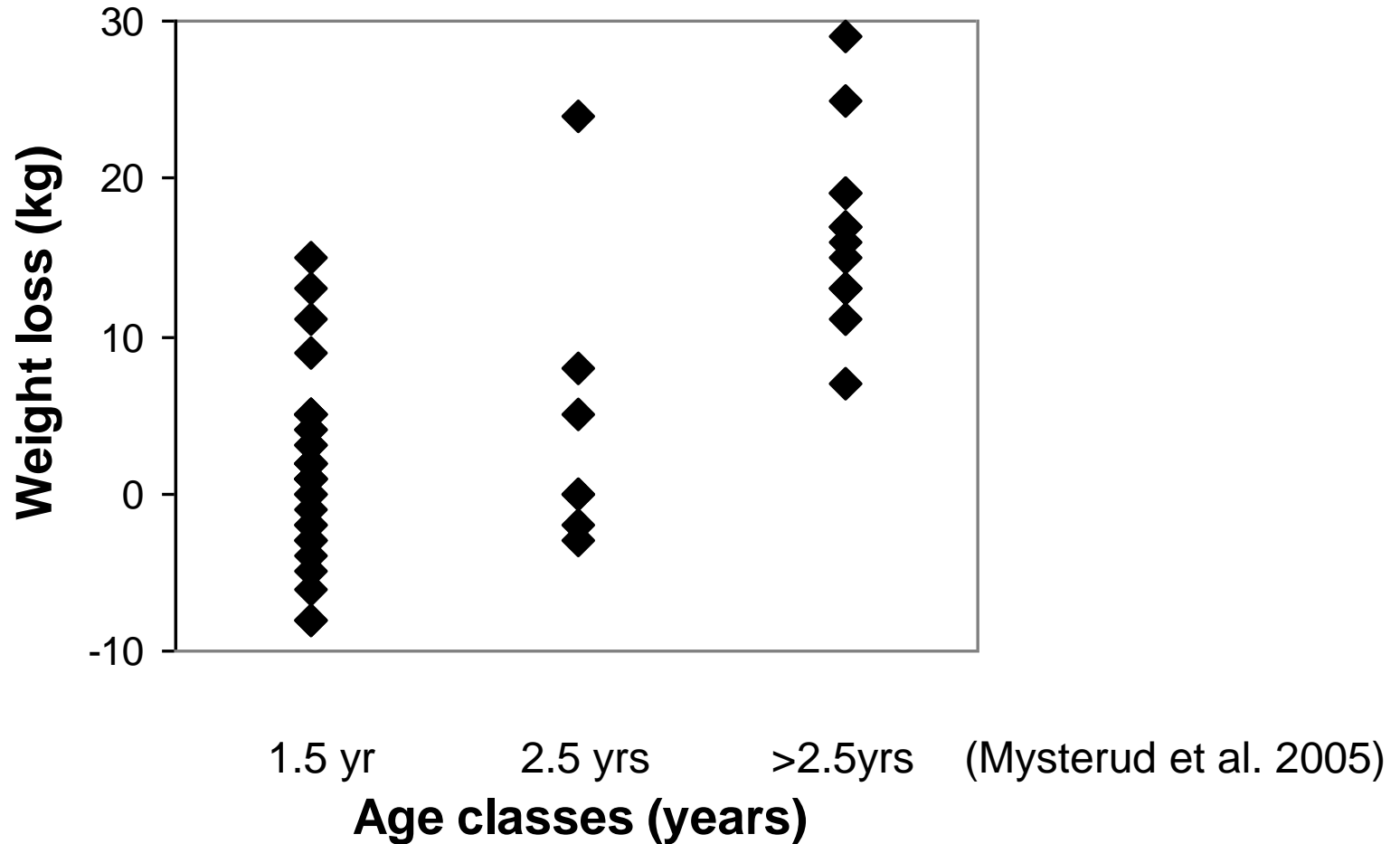
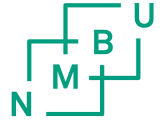
Rundt 10% bukk

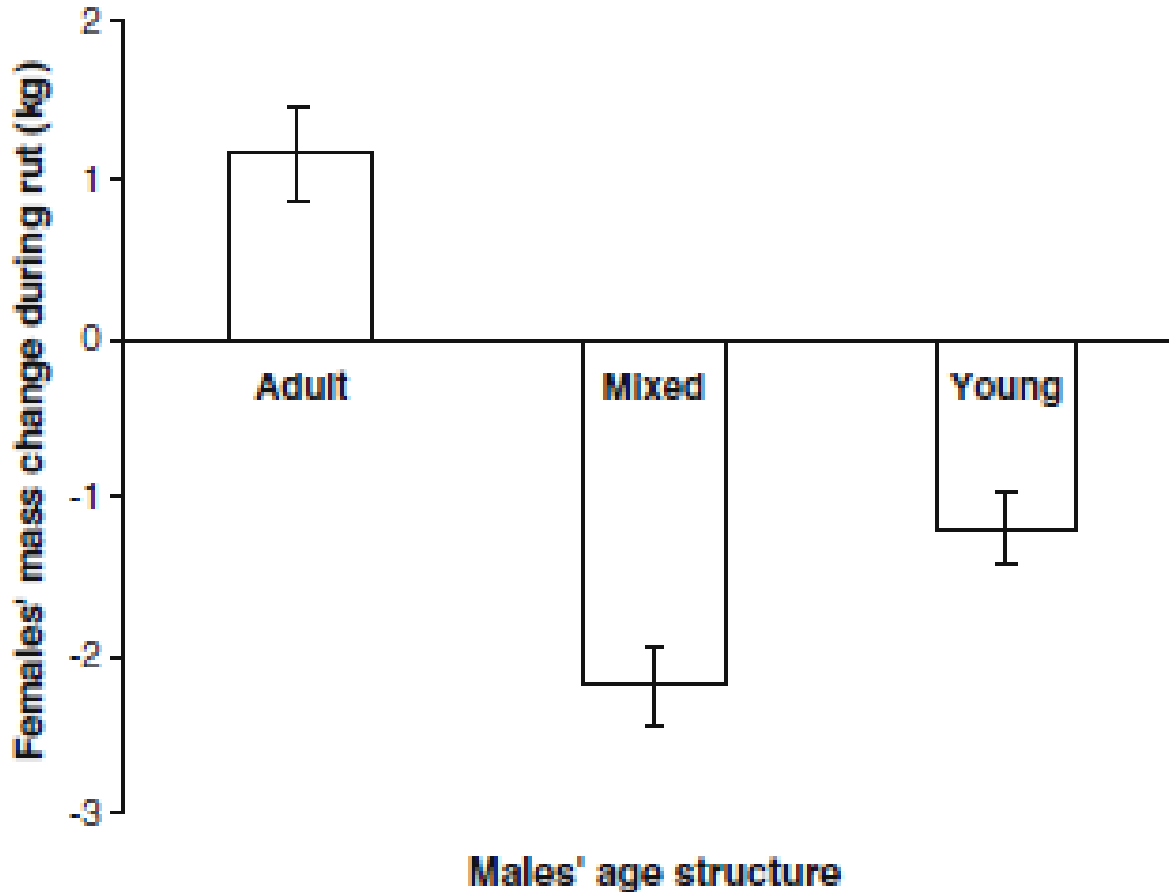
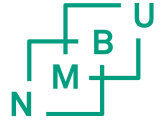
Bukken påvirker synkronisering
og drektighet

Bukkens vekttap under brunst - varierer med alder

Simlas vektutvikling under brunst ved ulik bukkestruktur

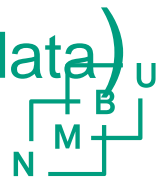

Ka er ei god produksjonssimle?

(som tar seg og tar seg av kalven, mange ganger)

Stor variasjon i “simlekvalitet” (Kutuharju data)

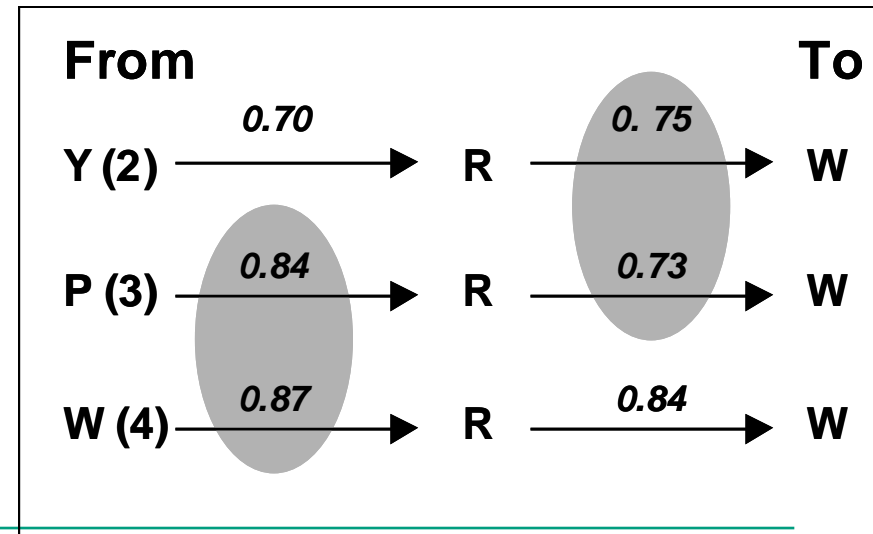

Tre klasser:

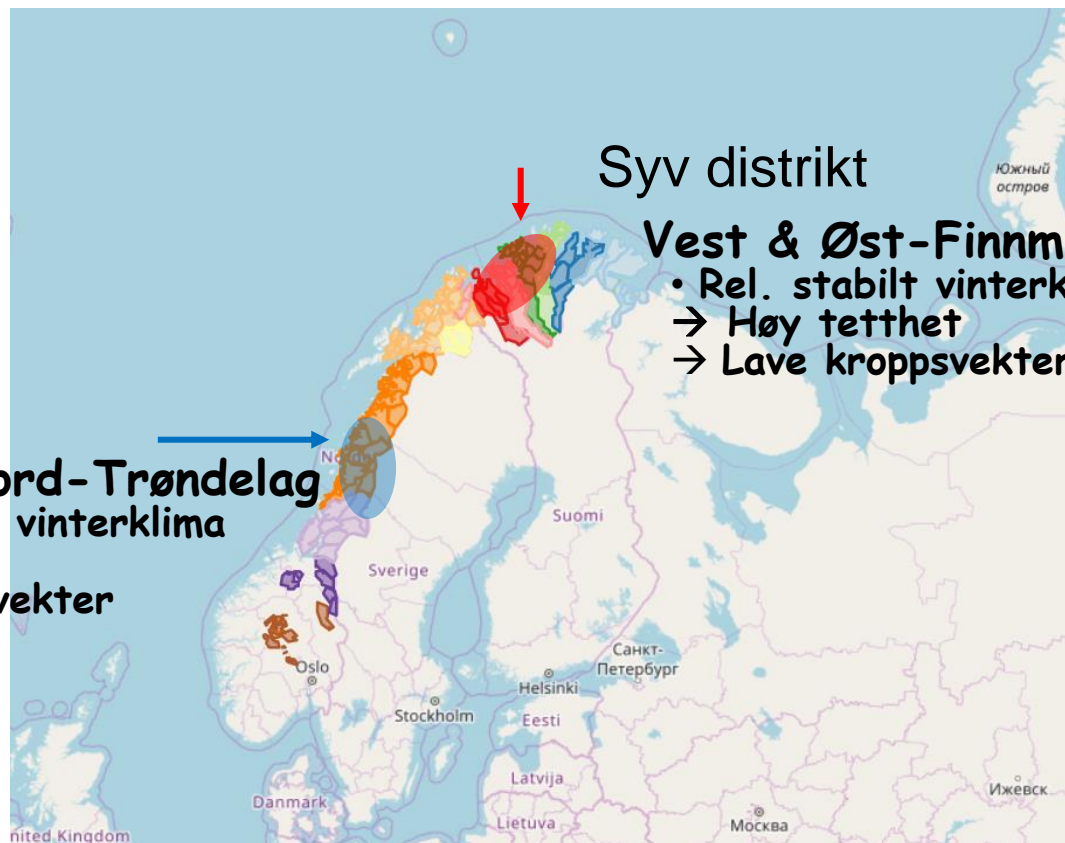
1. Simler produsert en kalv men mista den før avvenning (“P”),
2. Simler produsert en kalv og avvent den (“W”)
3. Ikke produsert kalv men har produsert og avvent kalv minst en gang tidligere (“Y”).

Sjansen for ei simle til å produsere og avvenne en kalv neste år, $t+1$ (To) avhengig av reproduksjonen året før, t (From)

Delt i: produksjon av kalv (“R”) og fram til avvenning (“W”)

Kalvingstidspunkt vs klima

Syv distrikt

Vest & Øst-Finnmark

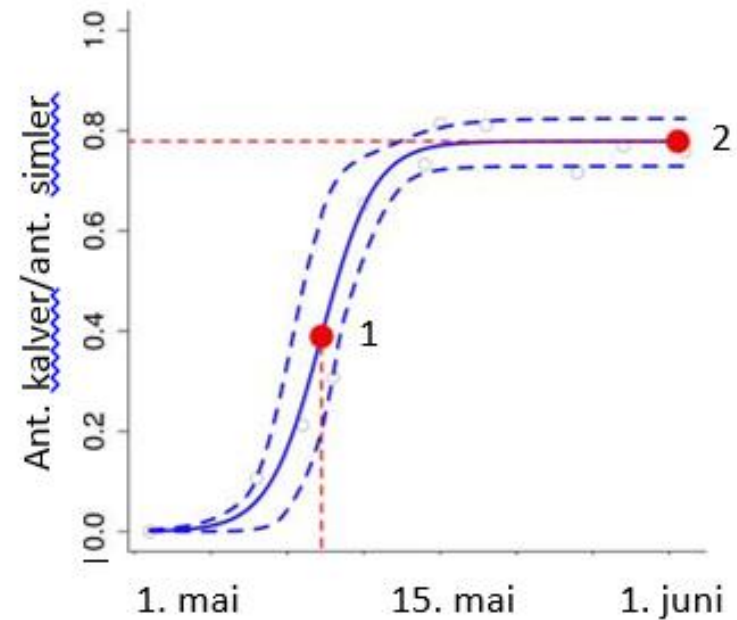
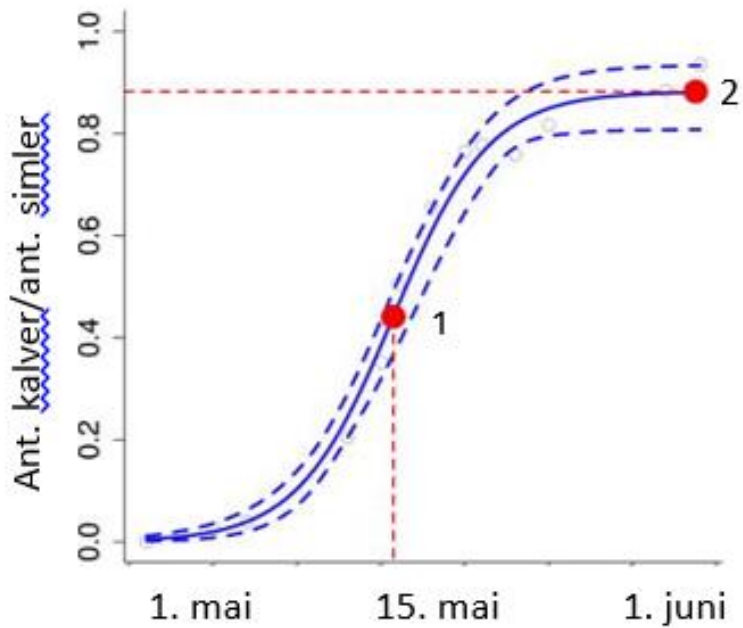
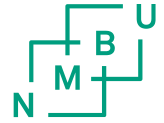
- Rel. stabilt vinterklima
- Høy tetthet
- Lave kroppsvekter

Seks distrikt i

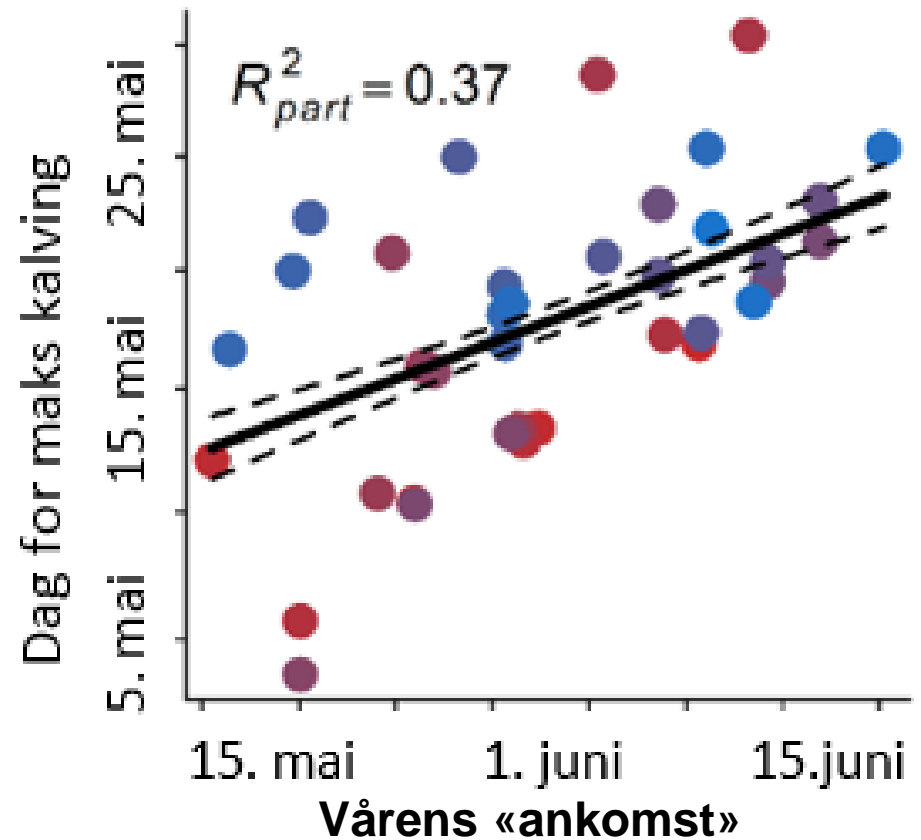
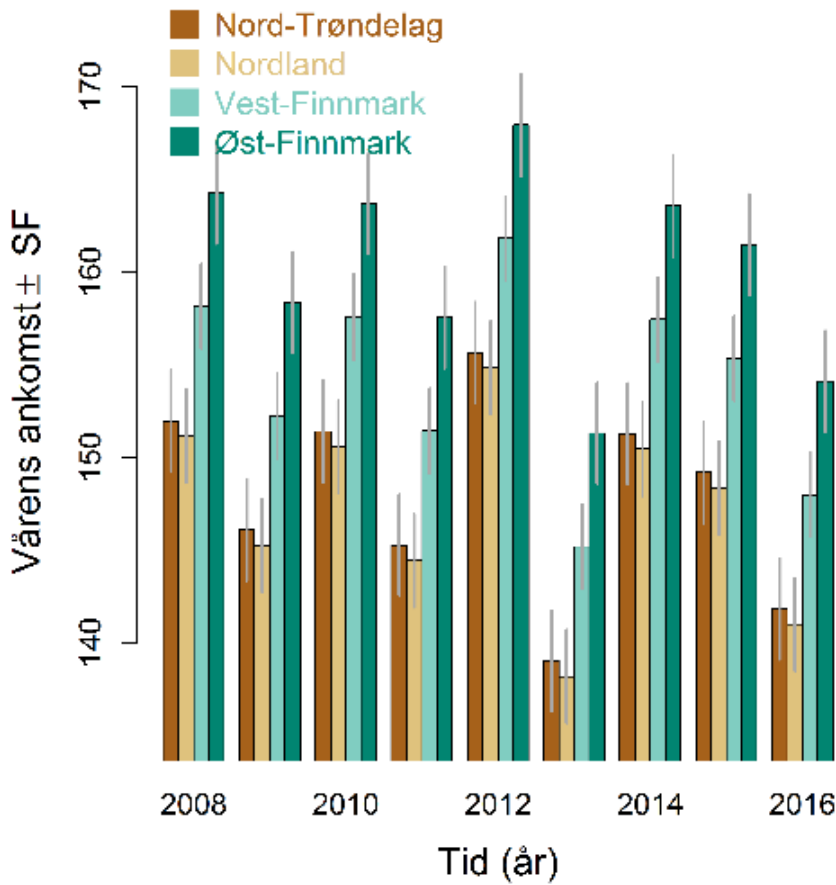
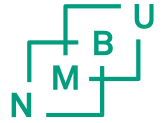
Nordland & Nord-Trøndelag

- Rel. variabelt vinterklima
- Lav tetthet
- Høye kroppsvekter

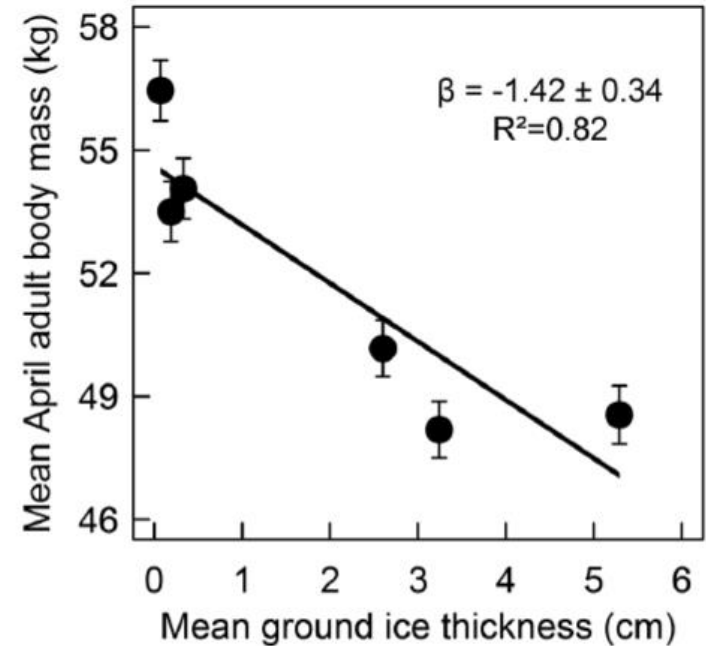
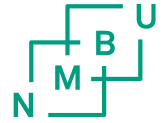
Kalvingsforløp registrert av reingjeterne (2009-2011)

Vårens «ankomst» påvirker kalvingstidspunktet

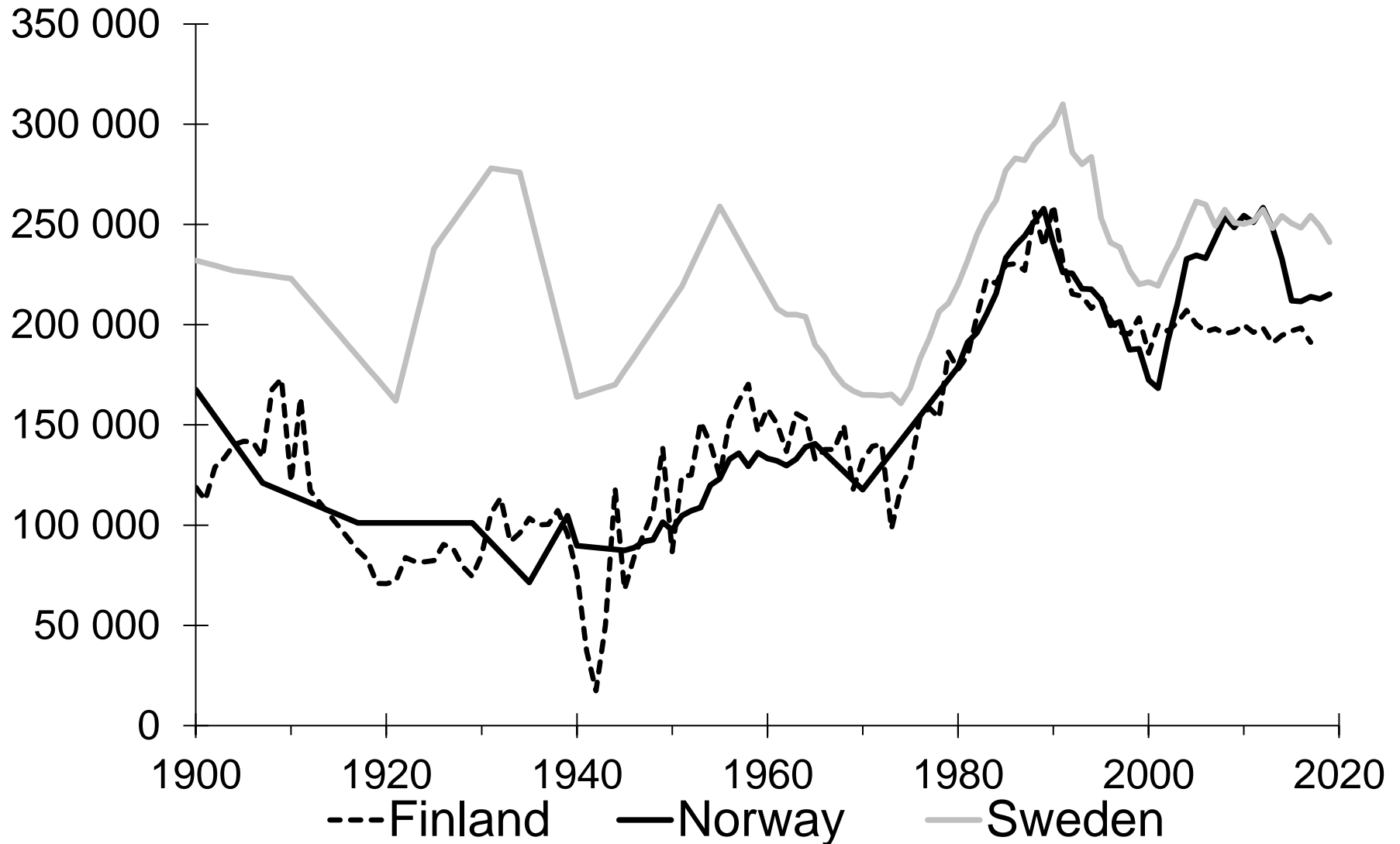
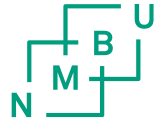

Vinterforhold «glassering» «regn på snø» av beitenene

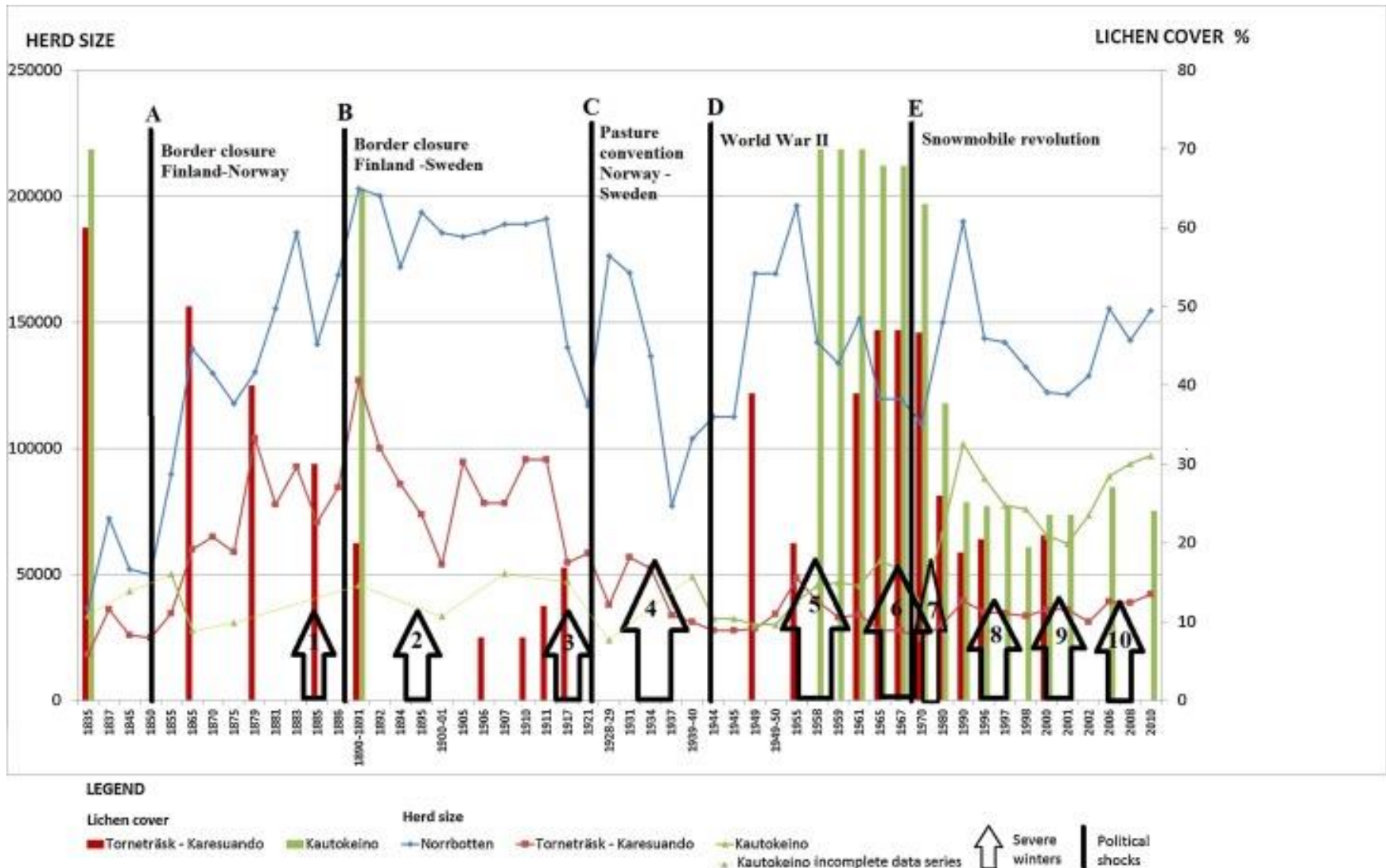
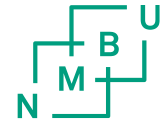

Albon *et al* 2016, GCB

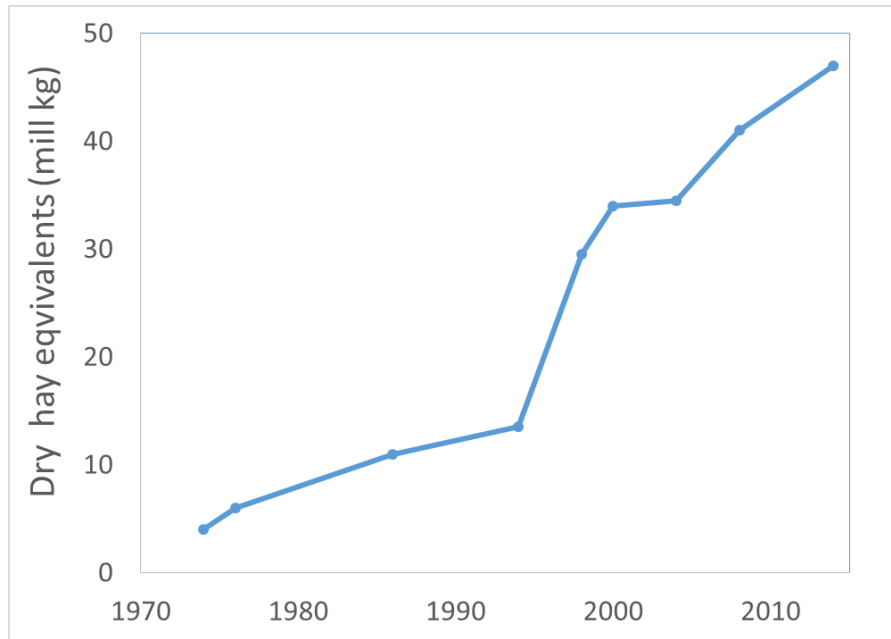
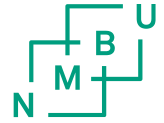
Reintallsutviklinga

Vinteren slår hardt

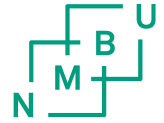

Vinterfôring - Finland

Årlig kraftfôrforbruk ~ 18 million kg (~**100 kg / rein**), i tillegg rundballer og høy

Kutuharjuflokken - før og etter vinterfôring

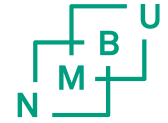
- **Detalj reg. fra slutten av 1960 i 1986 startet fôring**
- Poron-Herkku, pluss silo og høy
- Des. - April
- Daglig rasjon
 - $\sim \frac{1}{2}$ of vedlikeholdsbehov

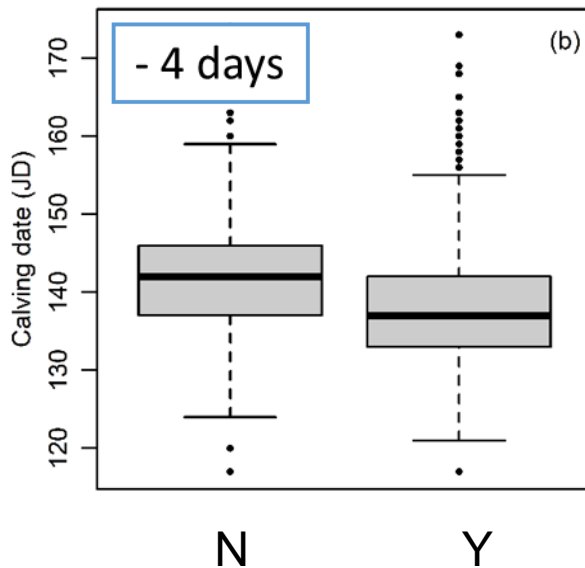
Suppl. winter feeding

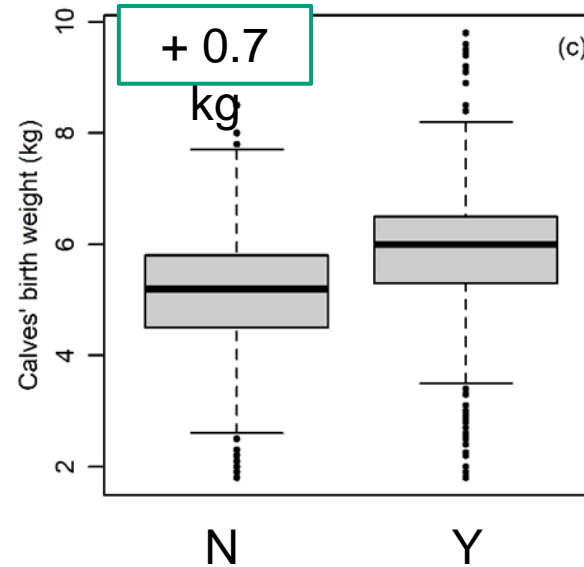
Resultat I - korrigeret for «vær og vind»

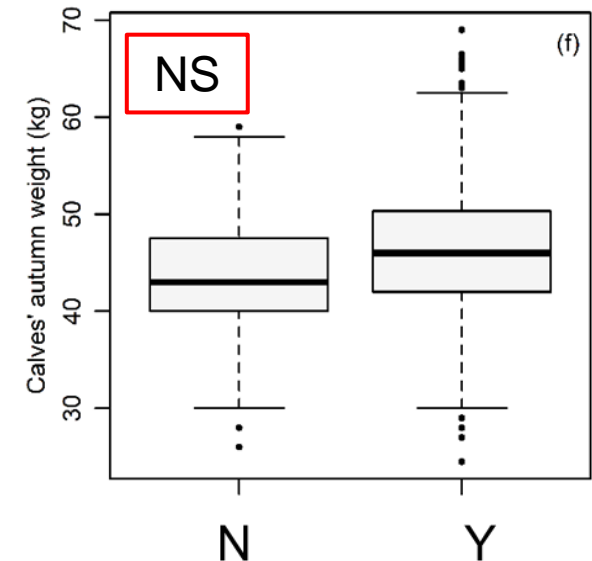
Kalvingsdato

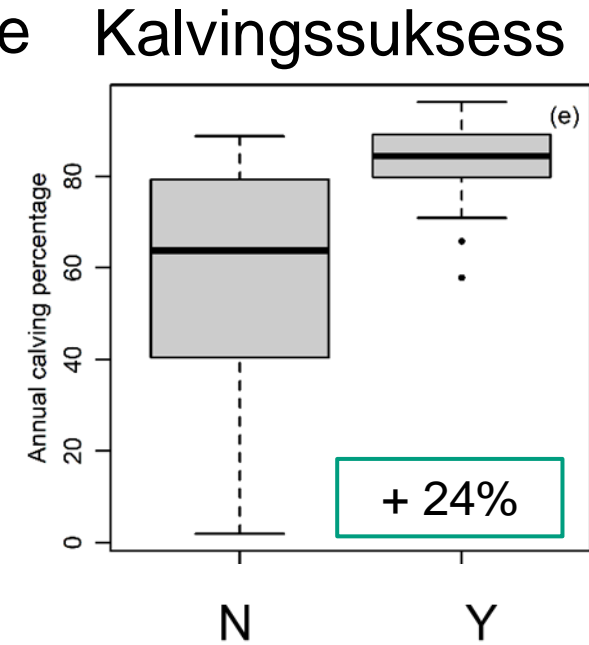
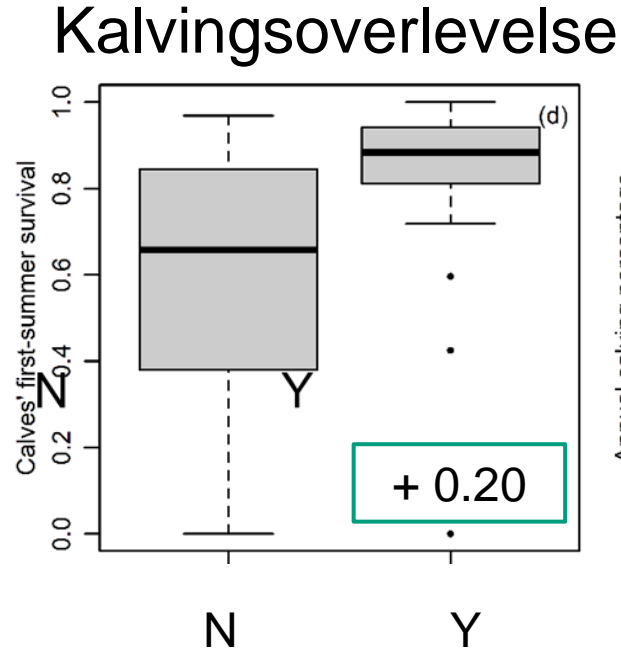
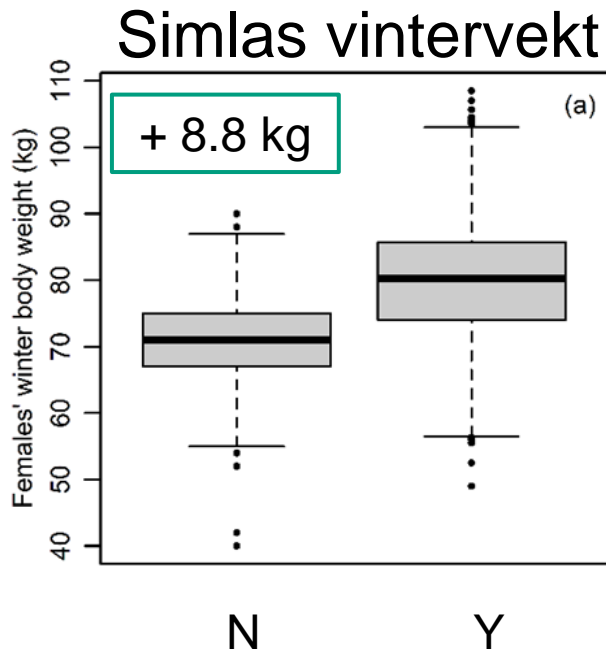
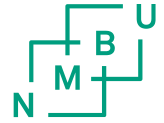
Fødselsvægt

Høstvægt - kalv

Resultat II - korrigeret for «vær og vind»

Holand et al. upubl.

Konklusjon

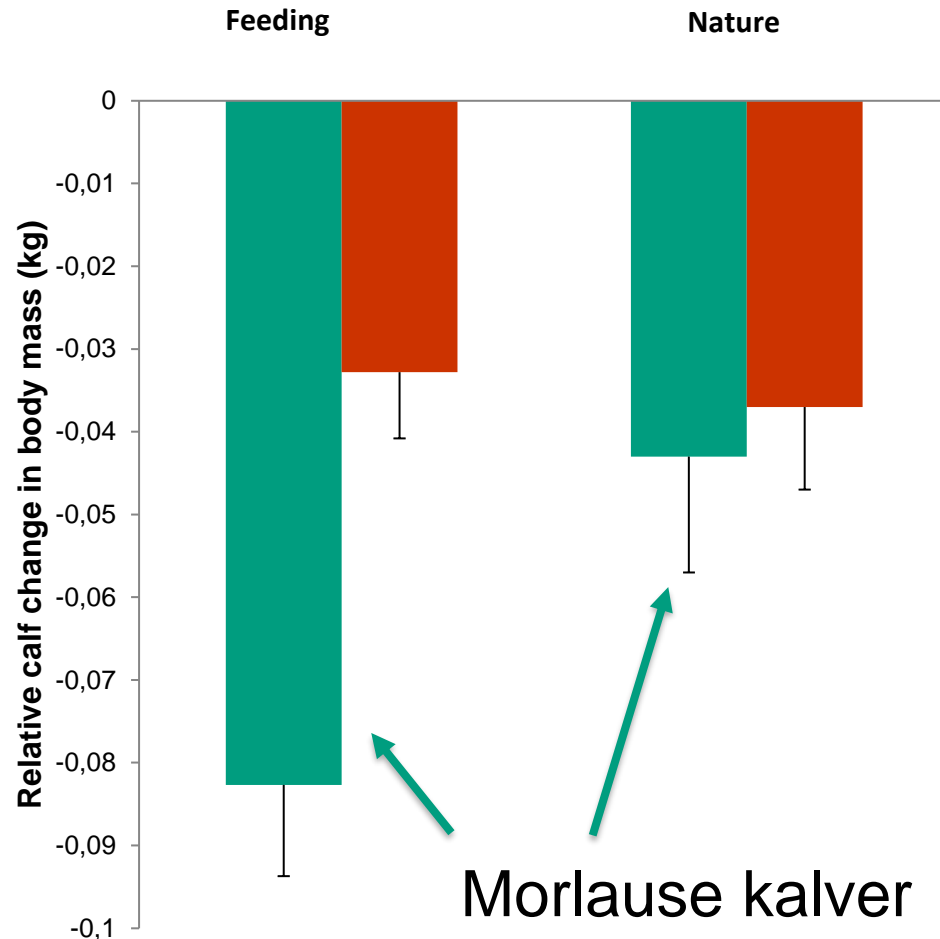
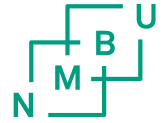
I Kutuharju - høyere kalvingsprosent og kalveoverlevelse – inga sign. forskjell i høstvekt på kalv ved vinterfôring

Effekten av fôring drives av simlenes forbedra kondisjon på vinteren

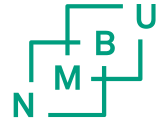
Men fôring koster!

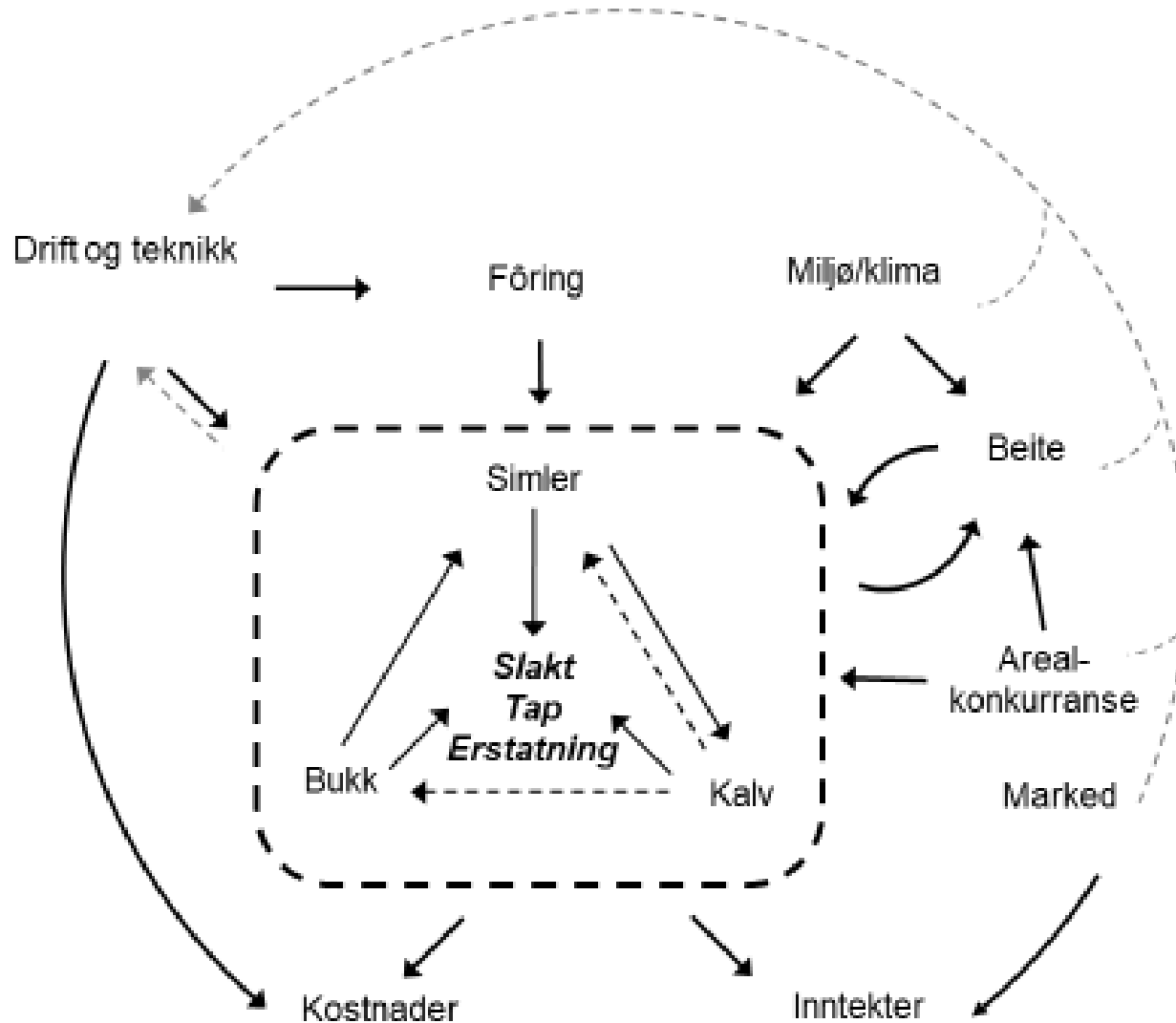
Et apropos - morlause kalver sårbare ved fôring – forsøk Kutu

Reindriftshjulet

N-

Økonomi – nøkkeltall

Tabell 6.2 Gjennomsnittlige nøkkeltall per siidaandel og per rein for reinbeiteområdene i 2018 (kroner)

	Polmak/ Varanger	Karasjok	Vest- Finnmark	Troms	Nordland	Nord- Tr.lag	Sør-Tr.lag/ Hedmark
Kjøttinntekter inkl. bonus per siidaandel	506 818	178 456	154 948	99 314	143 762	213 308	426 833
Kjøttinntekter inkl. bonus per rein	925	479	408	421	439	602	931
Tilskudd over reindriftsavtalen per siidaandel	203 455	101 025	169 948	132 451	201 714	196 231	237 467
Statstilskudd per rein	371	271	448	561	616	554	518
Erstatninger per siidaandel	242 886	121 057	140 299	263 196	481 071	262 949	144 067
Erstatninger per rein	443	325	370	1 115	1 470	742	314
Totale inntekter per siidaandel	1 110 273	488 623	540 915	728 255	987 500	851 821	1 016 133
Totale inntekter per rein	2 025	1 312	1 426	3 085	3 018	2 404	2 215
Totale kostnader per siidaandel	465 432	353 803	337 692	398 882	815 548	367 051	397 933
Totale kostnader per rein	849	950	890	1 690	2 492	1 036	868
Vederlag arbeid og egenkapital per siidaandel	622 977	116 008	183 351	308 806	150 734	465 358	599 828
Vederlag arbeid og egenkapital per rein	1 136	312	483	1 308	461	1 313	1 308
Reintall per siidaandel	548	372	379	236	327	354	459
Inntekter utenfor reindriften per siidaandel	345 773	341 164	409 877	402 137	353 286	368 846	299 700

«Close up»:

Tabell 6.2 Gjennomsnittlige nøkkeltall per siidaandel og per rein for reinbeiteområdene i 2018 (kroner)

	Polmak/ Varanger	Karasjok	Vest- Finnmark	Troms	Nordland	Nord- Tr.lag	Sør-Tr.lag/ Hedmark
Erstatninger per siidaandel	242 886	121 057	140299	263 196	481 071	262 949	144 067
Erstatninger per rein	443	325	370	1 115	1 470	742	314
Totale inntekter per siidaandel	1 110 273	488 623	540 915	728 255	987 500	851 821	1 016 133
Totale inntekter per rein	2 025	1 312	1 426	3 085	3 018	2 404	2 215
Totale kostnader per siidaandel	465 432	353 803	337 692	398 882	815 548	367 051	397 933
Totale kostnader per rein	849	950	890	1 690	2 492	1 036	868

Frykter at reindriffta bryter sammen

Fylkesmannen i Nordland er bekymret og ber to departementer om å samarbeide bedre for å hjelpe på situasjonen i reindriftnæringa.

Bente H. Johansen
Journalist

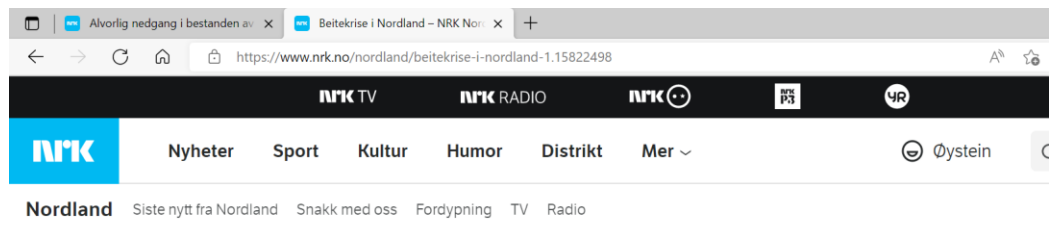
Publisert 3. juli 2020 kl. 06:42
Oppdatert 3. juli 2020 kl. 06:43

Artikkelen er mer enn 10 år gammel.

Mennesker ødelegger mer for reinen enn vi trodde: – Dette nærmer seg en katastrofe

Reindriftnæringen i Nordland sliter. I reinbeitedistriktet til Mats Pavall har de knapt hatt kalver til slakt de siste årene. Da statsforvalteren prøvde å finne årsaken, fant de sammenhenger som overrasket dem veldig.

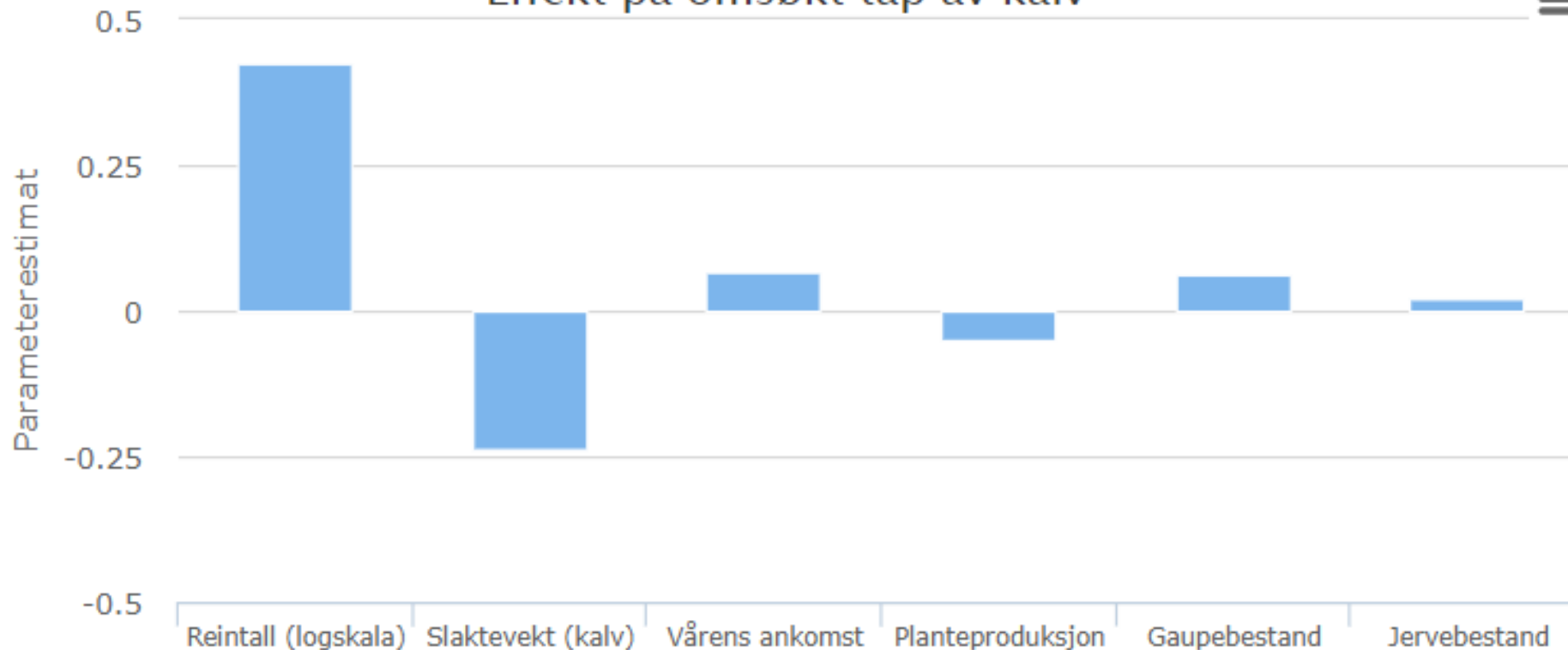

REINDRIFT

21. januar 2022 kl. 16:36 Beitekrise i Nordland - Statsforvalteren i Nordland har erklært beitekrise for Ildgruben og Saltfjellet reinbeitedistrikt med tilbakevirkende kraft fra 15. desember til 31. januar. Beitekrisen er ekstraordinær og ikke en del av normale, årlige variasjoner. De ber folk som er på ute på tur om å vise hensyn hvis de møter på rein.

Effekt på omsøkt tap av kalv

Slakteuttak- og flokksammensetning (2010-2020)

Reinbeite- område	Gj.sn. tot. prod. (tonn)	Gj.sn. prod. (kg) per dyr i vinterflokk	Gj.sn. prod. (kg)/ km ² tilgj. beite	Vinterflokk (%) B/S/Kalv	Sl.sam.set (%) B/S/Kalv
Øst- Finnmark	500 (22%)	6.9 (23%)	16.3 (22%)	6/78/16	9/10/81
Vest- Finnmark	456 (24%)	5.1 (23%)	17.2 (24%)	6/78/16	8/11/81
Troms	37 (24%)	3.1 (24%)	2.0 (24%)	10/71/19	17/12/71
Nordland	58 (10%)	4.1 (12%)	1.8 (10%)	10/70/20	19/15/66
Nord- Trøndelag	107 (15%)	10.8 (14%)	4.8 (15%)	6/76/18	16/15/69
Sør- Trøndelag/ Hedmark	166 (12%)	13.1 (11%)	19.3 (12%)	4/77/19	14/12/74
Tamreinlag	213 (7%)	16.9 (6%)	34.7 (7%)	5/73/22	18/14/68

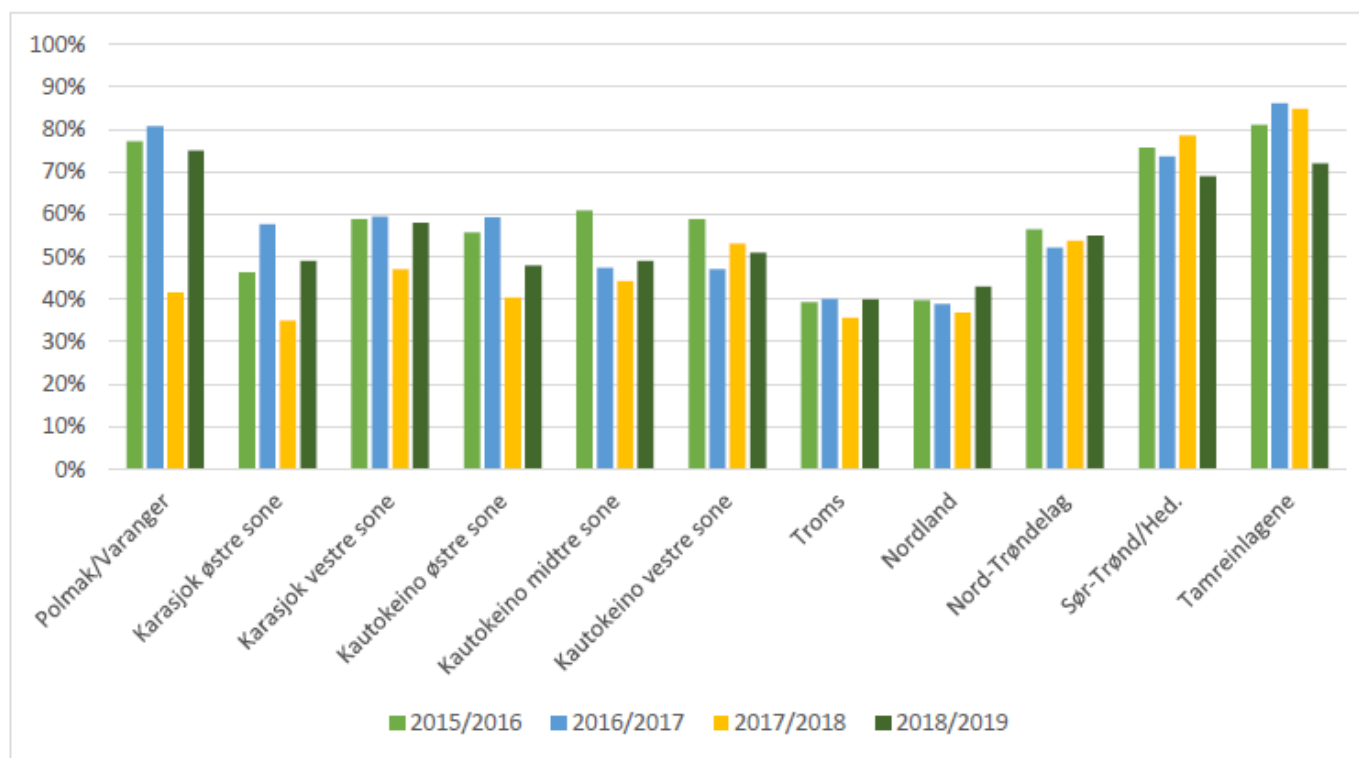
Slakteuttak -kalv

Tabell 12.2. Antall kalver (miessi) slaktet de siste 9 driftsårene, basert på data fra listeførte/registrerte slakteribedrifter

Reinbeitedistrikt/Siida	Antall slakede kalver								
	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20
18 - Voengelh-Njaarke	250	306	94	236	228	93	98	66	17
20 - Jillen-Njaarke	53	56		50	22	61	3	23	12
19 - Byrkije	385	197	282	478	399	452	387	395	381
21 - Røssåga/Toven	3			26	44	103	147	350	203
23 - Hestmannen/Strandtindene	103	129		32	86	86	147	46	59
22 - Ildgruben	172	248	217	219	157	168	188	275	217
24 - Saltfjellet	436	96	346	259	216	303	233	402	441
25 - Balvatn		48	153						
26 - Duokta	58	58	46		47	36			
27 - Stajggo/Hábmer	7	26	15	1		31			
28 - Frostisen		23	21			17			
29 - Skjomen									
NORDLAND	1467	1187	1174	1301	1199	1350	1203	1557	1330

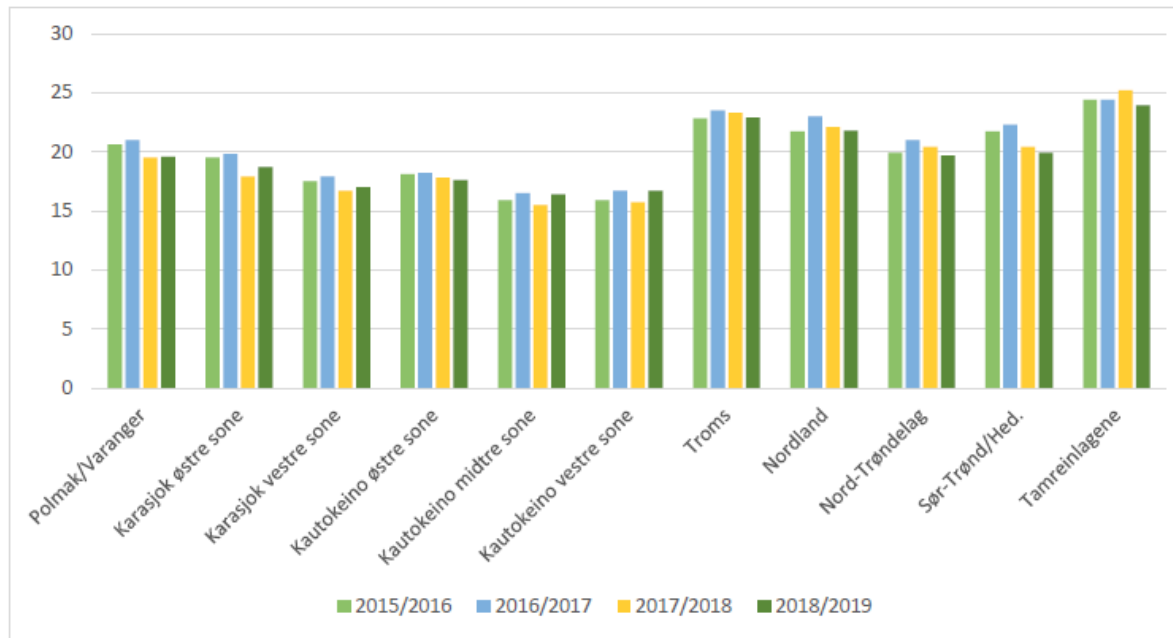
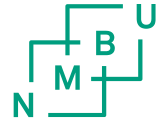
Kalvetilgang etter taplav i Nordland

Landbruksdir. 2020

Slakteveakter – kalv

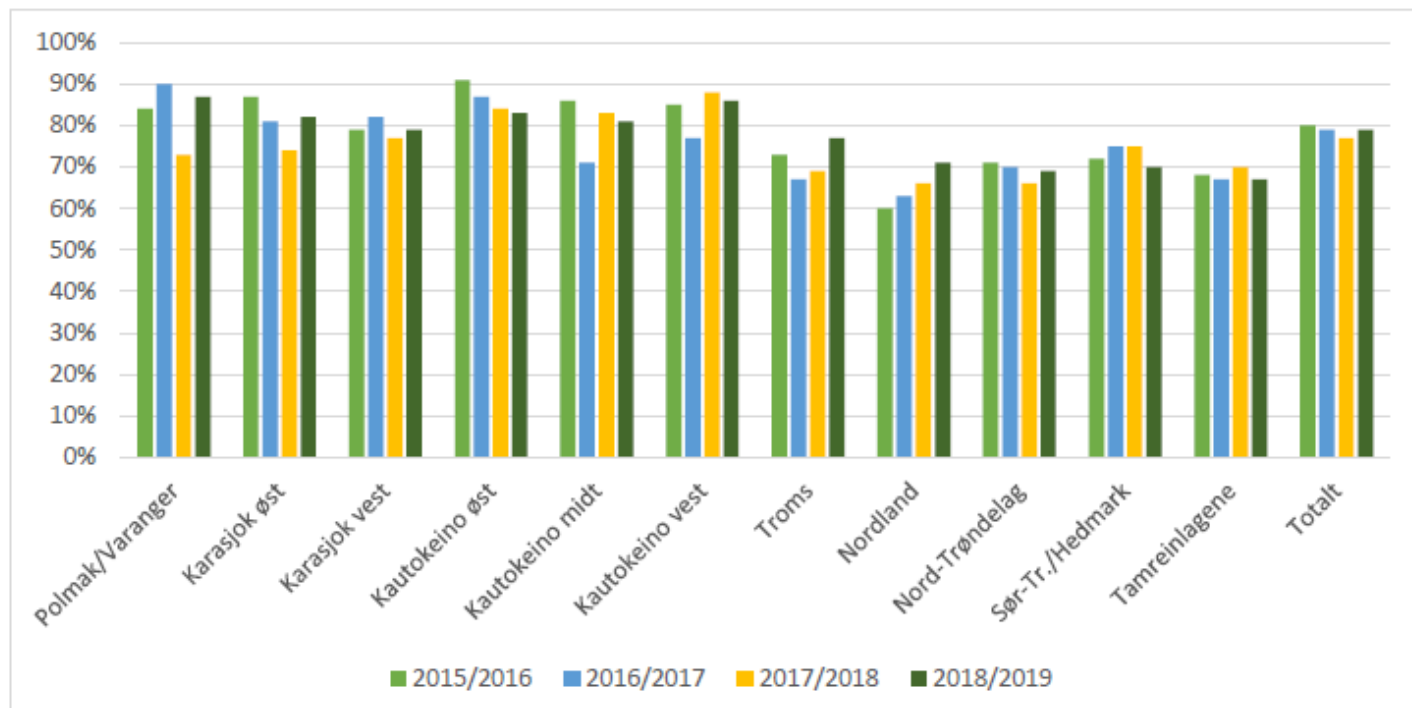
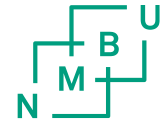
Høy i Nordland

Landbruksdir. 2020

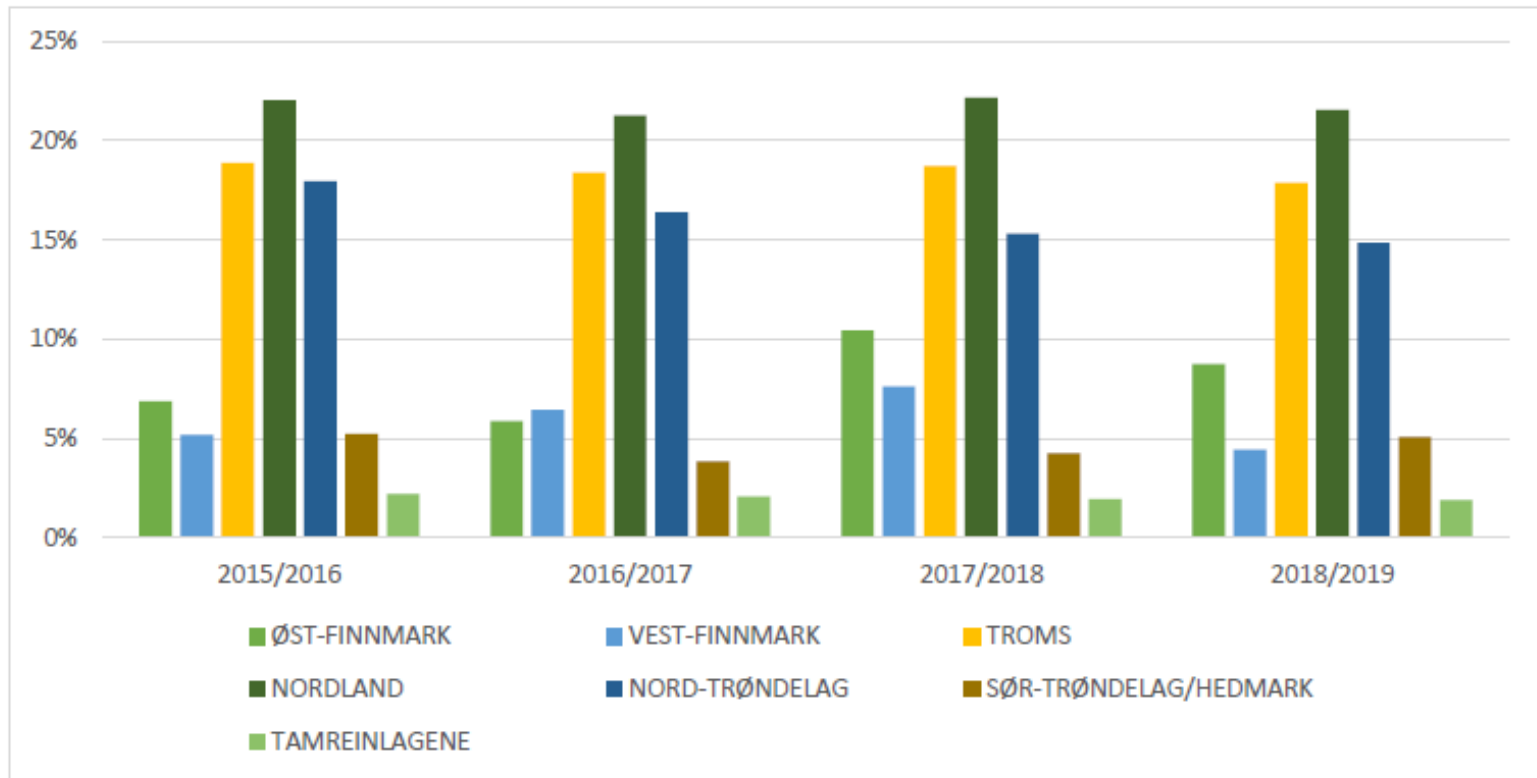
Kalveandel av tot.slakt

Lav i Nordland

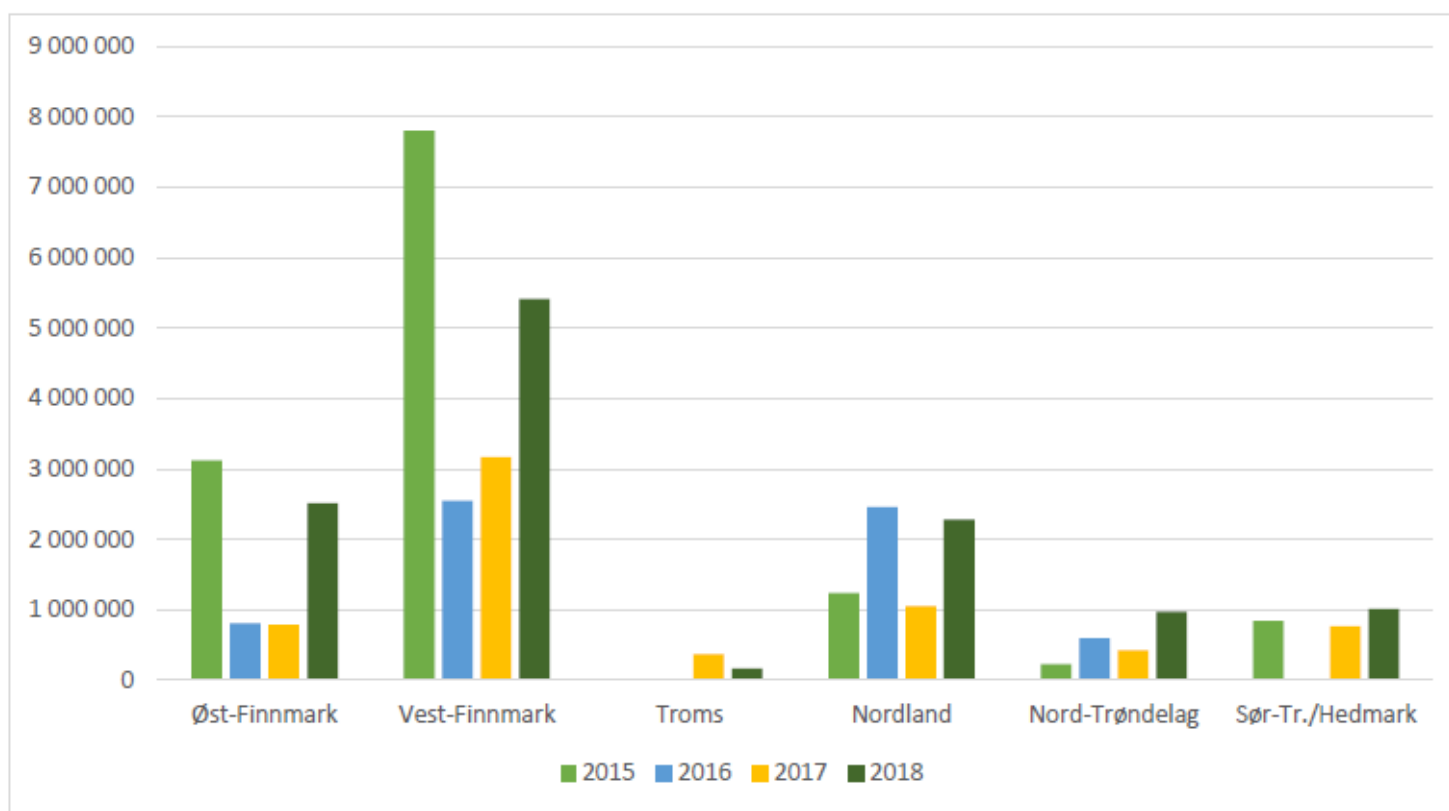
Landbruksdir. 2020

Erstatta rovvilttap av totalt reintall- høy i Nordland

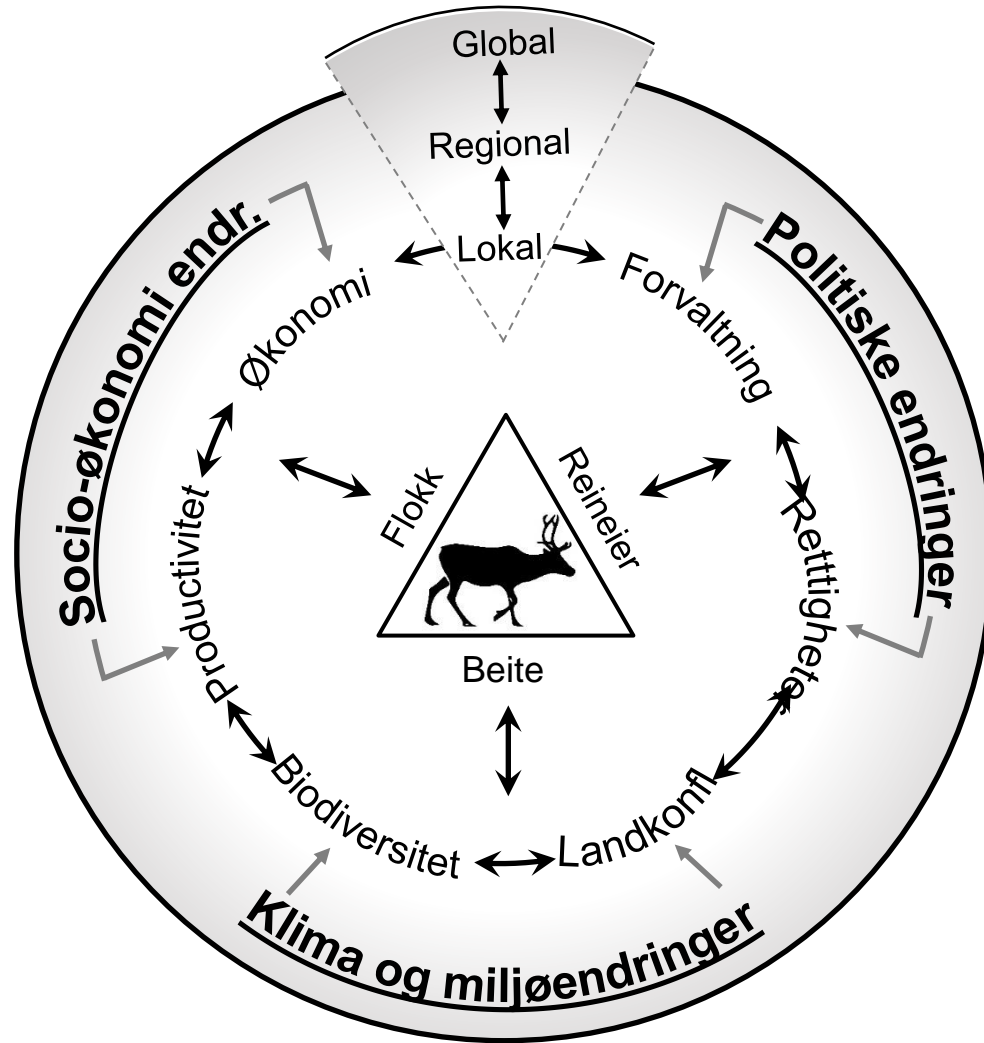
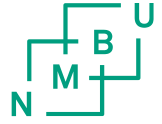

Landbruksdir. 2020

Utbetalt erstatning for arealtap 2015-2018

Press på ulike skala

Takk for meg!

M. Nieminen